

STICHTING PENSIOENFONDS PEPSICO NEDERLAND

Jaarverslag 2018

Stichting Pensioenfonds PepsiCo Nederland
Zonnebaan 35
3542 EB Utrecht
Postbus 1008
3600 BA Maarssen

VOORWOORD

Voor u ligt het jaarverslag van Stichting Pensioenfonds PepsiCo Nederland.

De rente is in 2018, afhankelijk van de looptijd, met circa 0,2 tot 0,3% gedaald. Als gevolg hiervan is de voorziening pensioenverplichtingen van het pensioenfonds licht gestegen. De aandelenmarkten hebben in 2018 een negatief rendement laten zien. Kijkend naar enerzijds het pensioenvermogen en anderzijds de voorziening pensioenverplichtingen zien we het volgende beeld.

Het pensioenvermogen van het pensioenfonds is gestegen van circa EUR 259,7 miljoen ultimo 2017 naar EUR 266,5 miljoen ultimo 2018, waarbij de stijging van de vastrentende waarden deels wordt gedempt door een daling van de aandelen.

De voorziening pensioenverplichtingen (VPV) is in 2018 gestegen als gevolg van de gedaalde rente. De verplichtingen zijn gewijzigd van EUR 240,4 miljoen ultimo 2017 naar EUR 250,0 miljoen ultimo december 2018.

De stijging van de pensioenverplichtingen is hoger dan de stijging van het vermogen. Dit resulteerde in een daling van de dekkingsgraad van 108,0% naar 106,6%. De beleidsdekkingsgraad, de gemiddelde dekkingsgraad over de afgelopen twaalf maanden, is gestegen van 107,3% ultimo 2017 naar 108,8% ultimo 2018.

Conform het beleidskader kan het fonds nog geen toeslag toekennen omdat de beleidsdekkingsgraad lager is dan 110%.

De deelnemersontwikkeling is in totaliteit ten opzichte van 2018 stabiel gebleven, het aantal actieven is licht gedaald.

Het pensioenfonds heeft een premiedekkingsgraad boven de 100%.

De uitvoeringskosten van het pensioenfonds zijn t.o.v. 2017 fors toegenomen, voornamelijk als gevolg van de transitie van de pensioenadministratie van Buck naar DION.

Namens het bestuur,

Dhr. R.J.P. Siebesma (Voorzitter)

INHOUD

Meerjarenoverzicht van Kerncijfers en kengetallen	5
Karakteristieken van het pensioenfonds	6
Bestuursverslag	16
Hoofdpijnen.....	17
Organisatie Pensioenfondsbestuur	20
Financiële paragraaf.....	27
Beleggingsbeleid	31
Pensioenparagraaf	36
Risico's	41
Toekomstparagraaf	47
Verslag van de visitatiecommissie	49
Reactie van het bestuur op het verslag van de visitatiecommissie	53
Verslag van het verantwoordingsorgaan.....	54
Reactie van het bestuur op het verslag van het verantwoordingsorgaan	57
Jaarrekening	58
Balans per 31 december 2018	59
Staat van baten en lasten over 2018.....	60
Kasstroomoverzicht over 2018.....	61
Toelichting	62
Toelichting balans.....	73
Toelichting financiële instrumenten	86
Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen.....	90
Verbonden partijen	90

Toelichting staat van baten en lasten.....	92
Overige gegevens.....	98
Actuariële verklaring.....	100
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant.....	103

MEERJARENOVERZICHT VAN KERNCIJFERS EN KENGETALLEN

Per 31 december	2018	2017	2016	2015	2014
Aantal verzekerden					
Actieve deelnemers	517	543	554	583	651
Premievrije rechten ('slapers')	793	770	767	749	691
Pensioengerechtigden	375	361	348	331	320
Totaal	1.685	1.674	1.669	1.663	1.662
Pensioenen					
Kostendeekkende premie huidig boekjaar	8.705	8.474	7.792	8.032	8.587
Feitelijke premie huidig boekjaar	8.705	8.474	7.792	8.032	8.587
Uitvoeringskosten	1.107	705	720	856	744
Uitvoeringskosten per deelnemer in hele euro's*	1.241	779	798	936	766
Uitkeringen	3.685	3.443	3.184	3.052	2.977
Toeslagverlening (%)					
Actieve deelnemers Duyvis	1,75%	1,75%	1,75%	2,00%	2,00%
Actieve deelnemers PepsiCo	1,34%	0,36%	0,41%	0,75%	-
Inactieve deelnemers	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,39%
Niet toegekende toeslagen	1,68%	1,34%	0,36%	0,41%	0,36%
Inflatie (afgeleide consumentenprijsindex okt-okt)	1,68%	1,34%	0,36%	0,41%	0,75%
Vermogen en solvabiliteit					
Pensioenvermogen	266.480	259.700	256.617	227.248	225.529
Vereist eigen vermogen	279.223	268.520	272.397	244.621	215.671
Minimaal vereist eigen vermogen	260.414	250.519	252.439	226.963	204.822
Technische Voorzieningen	249.955	240.446	242.152	217.606	196.399
Dekkingsgraad (%)	106,6%	108,0%	106,0%	104,4%	114,8%
Beleidsdekkingsgraad (%)	108,8%	107,3%	103,2%	107,3%	117,3%
Vereiste dekkingsgraad (%)	111,7%	111,7%	112,5%	112,4%	109,8%
Reële dekkingsgraad (%)	87,2%	85,6%	83,7%	85,8%	92,5%
Beleggingen					
Aandelen	59.474	63.355	60.001	52.848	47.176
Vastrentende waarden	189.279	183.186	178.634	159.817	178.962
Derivaten	14.283	10.769	16.100	12.219	-
Beleggingsrendement (%)					
Totaal rendement op beleggingen	1,4%	-0,4%	11,9%	-0,7%	25,1%
Benchmarkrendement	1,5%	-1,5%	10,1%	-0,6%	24,9%
Kosten vermogensbeheer in % van gem. belegd vermogen	0,13%	0,14%	0,13%	0,16%	0,16%
Transactiekosten in % van gem. belegd vermogen	0,05%	0,00%	0,04%	0,06%	0,00%

Alle bedragen x duizend EUR tenzij anders aangegeven. * Het aantal deelnemers is hierbij de som van de actieve en gepensioneerde deelnemers overeenkomstig de Aanbevelingen Uitvoeringskosten van de Pensioenfederatie.

KARAKTERISTIEKEN VAN HET PENSIOENFONDS

Profiel

Stichting Pensioenfonds PepsiCo Nederland (hierna “SPPN” of “pensioenfonds”), statutair gevestigd in Utrecht, is per 23 december 2013 ontstaan uit een fusie tussen Stichting Pensioenfonds Smiths en Stichting Pensioenfonds Duyvis. De laatste versie van de statuten dateert van 30 oktober 2017. Het pensioenfonds is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 30169415. Stichting Pensioenfonds PepsiCo Nederland is een ondernemingspensioenfonds en is aangesloten bij de Pensioenfederatie. Stichting Pensioenfonds PepsiCo Nederland heeft geen werknemers in dienst.

Samenvatting Missie Visie en Strategie

Missie

De missie van SPPN is uitvoering te geven aan het pensioenreglement zoals deze is overeengekomen in de met de werkgever afgesloten uitvoeringsovereenkomst. Het pensioenfonds heeft ten doel om, binnen de grenzen van haar middelen, de deelnemers, gewezen deelnemers en hun nabestaanden, nu en in de toekomst, te ondersteunen bij de financiële gevolgen van ouderdom, arbeidsongeschiktheid en overlijden. Het pensioenfonds voert de uitvoeringsovereenkomst uit tegen een zo gunstig mogelijke prijs-kwaliteitverhouding, zonder daarbij haar maatschappelijke verantwoordelijkheid uit het oog te verliezen. Betrouwbaarheid, geschiktheid en transparantie vormen belangrijke kernwaarden van het pensioenfonds.

SPPN streeft, om de missie te bereiken, naar een betaalbare en zo waardevast mogelijke pensioenregeling voor alle deelnemers, transparant en goed uitvoerbaar opgezet. Rekening houdend met de toekomstige maatschappelijke veranderingen en bijbehorende verwachtingen omtrent pensioenopbouw en wet- en regelgeving.

Strategie

Het pensioenfonds zal de missie en visie doelstellingen door middel van een zo efficiënt mogelijke operationele uitvoering in combinatie met een gezonde bedrijfsvoering en een proactieve houding nastreven. Waarbij:

- de processen goed en adequaat worden ingericht en vastgelegd en op beheerste wijze worden doorlopen;
- de communicatie en informatie begrijpelijk en relevant is;
- de uitvoeringskosten op marktconform niveau liggen; en
- het vermogen wordt beheerd op basis van investment beliefs waarbij een prudent en verantwoord beleggingsbeleid wordt gevoerd.

Beleid en verantwoording

Het pensioenfonds geeft uitvoering aan de pensioenreglementen zoals overeengekomen in de, met de aangesloten ondernemingen overeengekomen, uitvoeringsovereenkomst. Deze uitvoering bestaat uit het beleggen van het beschikbare vermogen, het doen van uitkeringen aan uitkeringsgerechtigden en het informeren van belanghebbenden. In de uitvoeringsovereenkomst zijn afspraken gemaakt over de beleidsruimte van het bestuur.

Het bestuur is eindverantwoordelijk voor de uitvoering en houdt als 'goed huisvader' de regie over de werkzaamheden van het pensioenfonds. Daartoe is de volgende beleids- en verantwoordingscyclus geïmplementeerd:

- beleid vastlegging: reglement en uitvoeringsovereenkomst;
- analyse en verankering: Asset and Liability Management Study (ALM) en Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN);
- implementatie: Uitbestedingsdocumenten, Vermogensbeheermandaten, Service Level Agreements;
- monitoren: SLA rapportages, performance rapportages en ISAE rapporten; en
- verantwoording: UPO (uniform pensioenoverzicht), jaarrekening, verslag verantwoordingsorgaan en intern toezicht, communicatie naar deelnemers.

Het pensioenfonds heeft haar werkwijze uitgewerkt in een premie-, indexatie- en beleggingsbeleid. In de Actuarieel Beleidstechnische Nota (ABTN) zijn de opzet van het pensioenfonds, de risicoanalyse en wijze van uitvoering gedocumenteerd.

Uitgangspunt in het handelen van ieder individueel bestuurslid en het bestuur als geheel is dat er gehandeld wordt in het belang van alle belanghebbenden van het pensioenfonds, rekening houdend met de korte- en langetermijneffecten van maatregelen. De overwegingen van het bestuur worden in de notulen van de bestuursvergaderingen vastgelegd. Het bestuur weegt in zijn besluitvorming de aanbevelingen van de visitatiecommissie mee en gaat een dialoog aan met het verantwoordingsorgaan bij het afleggen van verantwoording.

Risicohouding (afstemming met sociale partners en VO)

De risicohouding van het pensioenfonds is de mate waarin het pensioenfonds bereid is beleggingsrisico's te lopen om de doelstellingen van het pensioenfonds te realiseren en de mate waarin het pensioenfonds beleggingsrisico's kan lopen gegeven de kenmerken van het pensioenfonds. De risicohouding komt tot uiting in de ondergrenzen zoals deze door SPPN zijn bepaald. Deze ondergrenzen komen voort uit de aanvangshaalbaarheidstoets die het pensioenfonds in 2015 heeft uitgevoerd.

Het pensioenfonds heeft de door haar gewenste risicohouding vastgesteld met de daarbij gehanteerde uitgangspunten bij de bepaling van deze risicohouding. Het pensioenfonds heeft dit aan sociale partners en het verantwoordingsorgaan voorgelegd.

Sociale partners en het verantwoordingsorgaan hebben verklaard zich te kunnen vinden in de door het bestuur vastgestelde risicohouding.

Organisatie

Bestuur

Stichting Pensioenfonds PepsiCo Nederland staat onder leiding van een bestuur dat is samengesteld uit vertegenwoordigers van de werkgever, inclusief een onafhankelijke voorzitter, vertegenwoordigers van de werknemers en een vertegenwoordiger van de pensioengerechtigden. Eind 2018 was het bestuur als volgt samengesteld:

NAMENS WERKGEVER

Functie	Naam	Geb. Jaar	Moment van aftreden
Voorzitter	Dhr. R.J.P. Siebesma	1962	31-12-2021**
Secretaris	Mevr. S. Schaab	1977	31-12-2019 *
Lid	Dhr. D.R. Schilder	1973	31-12-2020 *

*Einde eerste termijn **Einde tweede termijn

NAMENS WERKNEMERS EN PENSIOENGERECHTIGDEN

Functie	Naam	Geb. Jaar	Moment van aftreden
Lid	Dhr. A.J.A.J. Wentrup	1947	31-12-2021 *
Lid	(vacature)		
Lid	Mevr. I.G.B. uit het Broek	1974	31-12-2020 *

*Einde eerste termijn, **Einde termijn voorganger

Ultimo 2018 is mevrouw V.T. Weimer-Harris aspirant werknemersbestuurslid. Zij heeft geen stemrecht in het bestuur.

De zittingsduur van bestuursleden is drie jaar met de mogelijkheid tot een herbenoeming van drie maal drie jaar. De maximale zittingsduur is daarmee twaalf jaar. Het aftredingsrooster hiervoor wordt bijgehouden vanaf 1 juli 2014.

Het bestuur heeft uitsluitend bevoegdheden conform statuten en reglementen van het pensioenfonds, overeenkomstig de vastlegging in de actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN).

Het bestuur laat zich bijstaan door externe adviseurs op actuariële, juridisch en fiscaal terrein. Het bestuur blijft evenwel te allen tijde eindverantwoordelijk voor alle activiteiten van het pensioenfonds en houdt dan ook toezicht op zijn adviseurs.

Het pensioenfonds verricht enkel activiteiten in verband met pensioen en werkzaamheden die daarmee verband houden. Er worden door het pensioenfonds geen nevenactiviteiten uitgevoerd.

Beleggingsadviescommissie

Omdat het vermogensbeheer bij een externe partij is ondergebracht, is er een beleggingsadviescommissie met als mandaat het monitoren van de vermogensbeheerder. Het pensioenfonds past in principe geen tactisch beleid toe. De beschikbare bandbreedtes worden uitsluitend gebruikt om afwijkingen ten opzichte van de normwegingen die door marktbewegingen ontstaan op te vangen.

De samenstelling van de beleggingsadviescommissie op 31 december 2018 was als volgt:

Naam	Verhouding t.o.v. SPPN
Dhr. R.J.P. Siebesma	Voorzitter bestuur namens werkgever
Dhr. G. Bunschoten	Gepensioneerd specialist, voormalig bestuurslid
Dhr. E. Krijgsman	Extern adviseur
Dhr. M. Rosenberg	Extern commissielid

Toegetreden als aspirant-lid van de beleggingsadviescommissie is de heer D.R. Schilder namens de werkgever. Het bestuur heeft begin 2018 de heer M. Rosenberg als extern beleggingsadviescommissielid aangetrokken.

Communicatiecommissie

Drie bestuursleden hebben zitting in de communicatiecommissie. Deze commissie heeft als taak om het bestuur te adviseren over voorstellen voor de communicatie.

De samenstelling van de communicatiecommissie op 31 december 2018 was als volgt:

Naam	Verhouding t.o.v. SPPN
Dhr. A.J.A.J. Wentrup	Bestuurslid namens pensioengerechtigden
Mevr. I.G.B. uit het Broek (voorzitter)	Bestuurslid namens werknemers
Mevr. V.T. Weimer-Harris	Aspirant-bestuurslid namens werknemers

Verantwoordingsorgaan (VO)

De samenstelling van het verantwoordingsorgaan per 31 december 2018 was als volgt:

Naam	Geb. Jaar	Verhouding t.o.v. SPPN	Jaar van aftreden
Dhr. W. Kuzee	1965	Voorzitter VO namens werknemers	31-12-2018*
Mevr. M. de Git	1986	VO lid namens werkgever	Tot okt 2018
Dhr H. Kolk	1959	VO lid namens werknemers	Tot okt 2018
Dhr. F. de Vos	1956	VO lid namens pensioengerechtigden	

*Einde eerste termijn

Het verantwoordingsorgaan geeft jaarlijks een algemeen oordeel over het handelen van het bestuur aan de hand van het jaarverslag, de jaarrekening en andere relevante informatie, waaronder indien van toepassing de bevindingen van de visitatiecommissie.

Intern toezicht

Het bestuur heeft voor de invulling van het intern toezicht gekozen voor een visitatiecommissie. Deze visitatiecommissie, die bestaat uit externe deskundigen, geeft jaarlijks een oordeel over: de beleids- en bestuursprocedures en -processen, de interne controle, de wijze waarop het pensioenfonds wordt aangestuurd en de manier waarop het bestuur omgaat met de risico's op langere termijn. Het oordeel van de visitatiecommissie wordt opgenomen in het jaarverslag.

De laatste visitatie is afgerond in februari 2019 door VCHolland. De visitatiecommissie bestaat uit de heer J. Nieuwenhuizen, mevrouw M. Simons en de heer F. Rijksen van VCHolland. Het verslag is opgenomen in dit jaarverslag.

Compliance officer

De heer J. de Winter is benoemd tot compliance officer. De compliance officer is onafhankelijk en rapporteert jaarlijks zijn bevindingen aan het bestuur. De compliance officer beoordeelt of het bestuur voldoet aan de wet- en regelgeving en aan haar eigen vastgestelde statuten en pensioenregeling. In het bijzonder vallen hieronder toezicht op de juiste uitvoering van de principes van goed pensioenfondsbestuur. In het kader van deze principes tekent het bestuur jaarlijks een gedragscode. Het bestuur verklaart in deze gedragscode geen enkele vorm van beloning te ontvangen voor werkzaamheden uitgevoerd door derden die verband houden met het bestuur van het pensioenfonds.

De compliance officer heeft in zijn rapportage van 19 maart 2019 bevestigd dat de bestuursleden conform gedragscode hebben gehandeld.

Bestuursondersteuning

Het actuariële advies is uitbesteed aan Mercer (Nederland) B.V. De adviserend actuaris is aanwezig tijdens de bestuursvergaderingen. Ultimo boekjaar 2018 is de adviserende actuaris dhr M.G.A.B. de Wit.

De heer R.T. Schilder van Willis Towers Watson is aangesteld als certificerend actuaris.

De controle op de jaarrekening wordt uitgevoerd door KPMG Accountants N.V.

Externe dienstverleners, Uitbesteding

De deelnemers-, excasso- en financiële administratie is uitbesteed aan ACS HR Solutions Nederland B.V. (handelsnaam Buck, voorheen Conduent). De uitvoering is vastgelegd in een Service Level Agreement. Elk kwartaal wordt een SLA rapportage opgesteld. Conduent beschikt voor 2018 over een Standaard 3000 type II, een afgeleide van het ISAE 3000 rapport. In het Standaard 3000 type II rapport beoordeelt de onafhankelijke accountant of de interne beheersmaatregelen op afdoende wijze zijn opgezet, bestaan en in werking zijn. Het bestuur heeft begin 2018 de dienstverlening van Buck

geëvalueerd. Een aangekondigde kostenverhoging en de verouderde systemen gaven het bestuur de doorslag een onderzoek te starten voor het onderbrengen van de pensioenadministratie bij een andere uitvoerder. Per 1 januari 2019 is de pensioenadministratie ondergebracht bij Dion Pensioen Services.

Het vermogensbeheer is uitbesteed aan BlackRock Investment Management (UK) Limited. De uitvoering is vastgelegd per oktober 2016 in een investment management agreement. Er zijn vaste vergoedingen afgesproken met de vermogensbeheerder, er zijn geen performance gerelateerde fee's overeengekomen.

De vermogensbeheerder verstrekt jaarlijks een ISAE 3402 type 2 rapport dat door het bestuur wordt getoetst. Getoetst wordt of de scope van het rapport de vermogensbeheertaken dekt en of de accountant geen voorbehoud heeft gemaakt bij de goedkeurende verklaring. Het laatst afgegeven rapport heeft betrekking op de periode 1 oktober 2017 tot en met 30 september 2018. Er is een bridge letter beschikbaar voor de periode na 30 september tot en met het einde van het jaar. In het afgegeven rapport is opgenomen het oordeel van de accountant Deloitte over de werking van de interne controle systemen bij de vermogensbeheerder. In dit oordeel is geen voorbehoud gemaakt. Dit geeft het bestuur voldoende zekerheid over de kwaliteit van de uitgevoerde werkzaamheden. Periodiek is er overleg met de vermogensbeheerder, de externe adviseur en de beleggingsadviescommissie.

Het pensioenfonds heeft de bewaarneming van de beleggingen (custody) uitbesteed aan BNY Mellon. BNY Mellon verstrekt een SOC rapport. De standaarden is het SOC rapport zijn onder andere in overeenstemming met de standaarden conform ISAE 3402. Het bestuur heeft dit rapport getoetst en vastgesteld dat het de werkzaamheden dekt en dat er geen voorbehoud door de accountant gemaakt wordt.

Herverzekering

Het arbeidsongeschiktheids- en overlijdensrisico is herverzekerd via SCOR. Het betreft volledige herverzekering zonder eigen behoud. Dit contract is afgesloten voor een periode van 5 jaar ingaande 1 januari 2018.

Mutatieoverzicht deelnemers

In de onderstaande tabel zijn de mutaties in de aantallen actieven, premievrije rechten (slapers) en pensioengerechtigden opgenomen.

Mutaties in aantallen				
	Actieven	Premie-vrijen	Pensioen-gerechtigden	Totaal
Stand per 31-12-2017	543	770*	361	1.674
Nieuwe toetredingen	31	0	0	31
Ontslag met rechten	-46	46	0	0
Overlijden	-1	0	-11	-12
Ingang pensioen (inclusief NP en WZP)	-10	-16	28	2
Waardeoverdracht etc.	0	-5	0	-5
Andere oorzaken	0	-2	-3	-5
Totaal mutaties	-26	23	14	11
Stand per 31-12-2018	517**	793***	375	1.685

(*) waarvan 2 ingegaan tijdelijk ouderdomspensioen (per 01-01-2017 was dat er 1)

(**) waarvan 5 (AO-ers) ingegaan tijdelijk ouderdomspensioen

(***) waarvan 7 ingegaan tijdelijk ouderdomspensioen

Kenmerken regelingen

Reglement PepsiCo (voorheen Smiths)

De pensioenregeling PepsiCo, voor het laatst gewijzigd per 1 januari 2015, is een middelloonregeling met onvoorwaardelijke indexatie voor de actieven. Het pensioengevend salaris in 2018 is conform wetgeving gemaximeerd op EUR 105.075. Het opbouwpercentage bedraagt 1,875%. In de laatste versie is het reglement aangepast met de meest recente franchise bedragen en zijn tekstuele verbeteringen aangebracht.

De kenmerken van de regeling per 1 januari 2018 zijn als volgt opgenomen:

Pensioenregeling PepsiCo	
Pensioensysteem	Middelloonregeling met onvoorwaardelijke indexatie voor de actieven
Pensioenleeftijd	per 1-1-2018 68 jaar
Pensioengevend salaris	12 x het overeengekomen maandsalaris vermeerderd met de vakantietoeslag, de eindejaarsuitkering en eventueel een ploegentoeslag. Gratificaties, tantièmes, vergoeding overwerk en andere door de werkgever nader aan te geven emolumenten blijven buiten beschouwing. Bij parttime dienstverband: bovengenoemd loon maal parttimefactor. Het pensioengevend salaris is gemaximeerd op EUR 105.075 (wettelijk, niveau 2018, jaarlijks met AOW verhoging geïndexeerd)
Toeslagverlening	Actieven: onvoorwaardelijke indexatie gebaseerd op de afgeleide consumentenprijsindex okt-okt met een maximum van 2,5%. Inactieven en gepensioneerden: voorwaardelijke toeslag conform toeslagenmatrix, afgeleide consumentenprijsindex okt-okt
Franchise	Deelnemers in dienst vóór 1-1-2000 EUR 14.422 (regeling A) Deelnemers in dienst op of na 1-1-2000 EUR 19.626 (regeling B)
Pensioengrondslag	De pensioengrondslag wordt elk jaar per 1 maart vastgelegd conform reglement. De pensioengrondslag is het pensioengevend salaris minus de franchise.
Vakantietoeslag pensioengevend	8% van het maandsalaris x 12
Opbouwpercentage vast salaris	1,875%
Nabestaandenpensioen	Partnerpensioen bedraagt 70% van ouderdomspensioen Wezenpensioen bedraagt 14% van ouderdomspensioen
Arbeidsongeschiktheidspensioen	70% van salaris boven WIA-grens (bij volledige arbeidsongeschiktheid)
Eigen bijdrage	De eigen bijdrage bedraagt 4,35% over het jaarinkomen tot een bedrag van EUR 9.075,68, daarboven 7,65%

Reglement Duyvis

De pensioenregeling Duyvis, voor het laatst gewijzigd per 1 januari 2015, is een middelloonregeling met onvoorwaardelijke indexatie voor de actieven. Het pensioengevend salaris in 2018 is conform wetgeving gemaximeerd op EUR 105.075. Het opbouwpercentage bedraagt 1,875%. In de laatste versie is het reglement aangepast met de meest recente franchise bedragen en zijn tekstuele verbeteringen aangebracht.

De kenmerken van de regeling per 1 januari 2018 zijn als volgt opgenomen:

Pensioenregeling Duyvis	
Pensioensysteem	Middelloonregeling met onvoorwaardelijke indexatie voor actieven
Pensioenleeftijd	68 jaar per 1-1-2018
Pensioengevend salaris	Maandloon x 12 plus ploegentoeslag, vakantiegeld en de eindejaarsuitkering. Bij parttime dienstverband bovengenoemd loon maal parttime factor Het pensioengevend salaris is gemaximeerd op EUR 105.075 (wettelijk, niveau 2018, jaarlijks met AOW verhoging geïndexeerd)
Toeslagverlening	Actieven: opgebouwde aanspraken worden jaarlijks verhoogd op basis van de procentuele toename van loonindex ten opzichte van 1 januari van het jaar daarvoor. Inactieven en gepensioneerden voorwaardelijke toeslag conform toelagenmatrix, afgeleide prijsindex okt-okt
Franchise	EUR 14.021 per 01-01-2018
Pensioengrondslag	De pensioengrondslag wordt elk jaar per 1 januari vastgelegd conform reglement. De Pensioengrondslag is het pensioengevend salaris minus de franchise.
Vakantietoeslag pensioengevend	8% van het maandloon x 12 plus ploegentoeslag
Opbouwpercentage vast salaris	1,875%
Opbouwpercentage ploegentoeslag	1,875%
Nabestaandenpensioen	Partnerpensioen bedraagt 70% van ouderdompensioen Wezenpensioen bedraagt 14% van ouderdompensioen
Arbeidsongeschiktheidspensioen	15% van het salaris tot de WIA-grens en 85% van het salaris boven de WIA-grens (bij volledige arbeidsongeschiktheid)
Eigen bijdrage	Maximaal 30% van de werkgeversbijdrage conform geldende CAO

De reglementen Duyvis A (reguliere regeling) en B (vroegpensioen) waren van toepassing voor deelnemers geboren voor 1 januari 1950 en zijn gesloten regelingen; er vindt in beide regelingen geen opbouw meer plaats. Het toeslagbeleid is conform de huidige Duyvis regeling. De deelnemers die vielen onder reglement A zijn omgezet naar huidige regeling en is daarmee niet meer van toepassing. Er zijn nog enkele niet ingegane pensioenen onder regeling B van kracht.

BESTUURSVERSLAG

Hoofdpijnen

Organisatie Pensioenfondsbestuur

Financiële paragraaf

Beleggingsbeleid

Pensioenparagraaf

Risico's

Toekomstparagraaf op 2019

Hoofdpijnen

Beleidsdekkingsgraad en reële dekkingsgraad

De beleidsdekkingsgraad is ultimo december 2018 108,8% (107,3% ultimo 2017).

De dekkingsgraad is ultimo december 2018 106,6% (108,0% ultimo 2017). De beleidsdekkingsgraad ontwikkelt zich in lijn met het herstelplan van het pensioenfonds.

Onder het nieuwe Financieel Toetsingskader is het begrip reële dekkingsgraad geïntroduceerd. Dit is de beleidsdekkingsgraad gedeeld door de indexatiedekking (de dekkingsgraad waarbij volledige toeslagverlening mogelijk is op basis van prijsindexatie). Deze indexatiedekking bedraagt 124,8%.

De reële dekkingsgraad is $108,8 / 124,8 = 87,2\%$.

Herstelplan

De beleidsdekkingsgraad van SPPN was per eind juli 2015 met 111,8% lager dan het vereist vermogen van 112,4% per 30 juni 2015. Hiermee is het pensioenfonds in een tekort situatie gekomen. Het bestuur heeft dit gemeld aan DNB en heeft een herstelplan opgesteld. Dit herstelplan is goedgekeurd door DNB. Ultimo 2018 is er sprake van een reservetekort, maar er is geen dekkingstekort.

Het geactualiseerde herstelplan is op 28 maart 2019 aan DNB gestuurd. Uit het geactualiseerde herstelplan volgt dat, naar verwachting, het pensioenfonds binnen twee jaar uit het reservetekort is. Het bestuur heeft vastgesteld dat de premie kostendekkend is en een positief effect heeft op de ontwikkeling van de dekkingsgraad. De vrijval van de solvabiliteitsopslag op de uitkeringen heeft een beperkt positief effect. Het verwachte rendement van het pensioenfonds heeft de grootste bijdrage aan het herstel. De goedkeuring vanuit DNB, op het nieuw ingediende herstelplan, is op 23 mei 2019 ontvangen.

Toeslagen (indexatie) beleid actieve deelnemers per 1 januari 2018 respectievelijk 2019:

Actieven PepsiCo: 1,34% respectievelijk 1,68%.

Actieven Duyvis: 1,75% respectievelijk 1,68%.

Toeslagen (indexatie) gewezen deelnemers en pensioengerechtigden:

Per 1 januari 2018 is geen toeslag toegekend.

Per 1 januari 2019 is geen toeslag toegekend (zie verder toeslagparagraaf).

Beleggingsbeleid en haalbaarheidstoets

Het beleggingsbeleid is op basis van de investment beliefs, risicohouding en de meest recente ALM studie vastgesteld. De laatste ALM studie is in 2018 uitgevoerd. In 2015 is het beleid vervolgens getoetst in een aanvangshaalbaarheidstoets. Jaarlijks wordt een haalbaarheidstoets uitgevoerd. De resultaten van de haalbaarheidstoets vielen binnen de overeengekomen risicohouding.

Bestuursbesluiten en ontwikkelingen 2018

Het bestuur heeft de volgende belangrijke besluiten genomen:

- Het bestuur heeft besloten om haar pensioenadministratie per 01-01-2019 onder te brengen bij Dion Pensioen Services. Dion maakt gebruik van een modern deelnemersadministratiepakket. Daarnaast kan Dion ook bestuursondersteuning bieden aan SPPN. Toekomstige reglementswijzigingen en ondersteuning bij het jaarwerk kunnen door Dion efficiënter en beheerster worden uitgevoerd omdat gebruik wordt gemaakt van een modern software pakket.
- Het bestuur besluit de beleggingsadvies commissie te versterken met een extern deskundige, dhr M. Rosenberg. Hiermee wordt de kwetsbaarheid van de commissie verkleind en wordt het kennisniveau verstevigd.
- Het bestuur besluit tot het uitvoeren van een ALM studie. In het kader hiervan wordt vooraf een besluit genomen over de te hanteren demografische parameters. In de ALM studie wordt onderzocht of het fonds door wijziging van haar beleggingsbeleid haar verwachte toeslag voor de gepensioneerden en slapers realisatie kan verbeteren (voor de actieve deelnemers geldt een onvoorwaardelijke toeslag). Om dit te bereiken zou het risicoprofiel van het beleggingsbeleid vergroot kunnen worden. Echter kan de toezichthouder niet instemmen met vergroting van het risicoprofiel. De reden hiervoor is dat de toezichthouder aangeeft dat het fonds per 1-1-2015 geen reservetekort had en niet in aanmerking komt voor eenmalige vergroting van het risicoprofiel. Verder blijkt uit de haalbaarheidstoets dat het pensioenfonds haar toeslag ambitie kan halen. Dit blijkt ook uit het herstelplan, waaruit volgt dat het pensioenfonds voldoende herstelkracht heeft. Het bestuur besluit daarom het risicoprofiel niet te vergroten. Het strategisch profiel wordt niet aangepast. Begin 2019 zal worden bekeken of op basis van de ALM studie door middel van uitruil van risico's (en dus gelijkblijvend risicoprofiel) de beleggingsportefeuille geoptimaliseerd kan worden.
- Het bestuur besluit dat voor het vaststellen van de verplichtingen gebruik wordt gemaakt van de AG tafel 2018 met correctiefactoren gebaseerd op het gemiddelde van de inkomensklasse hoog en midden-hoog. Het bestuur heeft, alvorens hiertoe te besluiten, middels controle berekeningen (backtesting) laten onderzoeken hoe dit uitwerkt op het bestand. Uit deze berekeningen is gebleken dat sprake is van prudente vaststelling van de voorzieningen.
- Het bestuur heeft de opslag excassokosten (2,5%) geëvalueerd. Uit de analyse volgt dat voor een prudente vaststelling van de excassokosten deze verhoogd moeten worden naar 2,7%.
- Het bestuur besluit conform toeslag beleid geen toeslag toe te kennen voor de gepensioneerden en slapers van de Duyvis en PepsiCo regeling.

- Het bestuur besluit de opslag op de premie voor de arbeidsongeschiktheid niet aan te passen, doch de ontwikkelingen komend jaar zorgvuldig te monitoren.
- Het bestuur besluit om in het kader van de IORP II wetgeving de volgende sleutelfunctiehouders te benoemen. Risicobeheerfunctie: individueel bestuurslid, houder Steffi Schaab; Actuariële functie wordt ondergebracht bij de certificerend actuaris van het fonds, houder Rob Schilder (WTW); De interne audit functie wordt ondergebracht bij Willem Kuzee (PepsiCo).

Organisatie Pensioenfondsbestuur

Bestuursvergaderingen

Het bestuur laat zich bijstaan door externe adviseurs op actuair, juridisch en beleggingsterrein. Het bestuur blijft evenwel altijd eindverantwoordelijk voor alle activiteiten van het pensioenfonds en houdt dan ook toezicht op zijn adviseurs. Van alle bestuurs- en beleggingsvergaderingen worden notulen gemaakt. De te nemen acties worden vastgelegd in de actielijst. Opmerkingen/aanbevelingen van de visitatiecommissie, accountant en certificerend actuaris worden ook opgenomen in de actielijst om te borgen dat opvolging gegeven wordt aan de opmerkingen/aanbevelingen.

Het bestuur heeft in 2018 dertien maal vergaderd, de beleggingscommissie heeft acht maal vergaderd.

Fondsdocumenten

Statuten

De laatste versie van de statuten is gedateerd op 30 oktober 2017.

Pensioenreglementen

Per 1 januari 2018 zijn de reglementen aangepast aan de nieuwe fiscaliteit. In de laatste versie van 1 januari 2018, is het reglement aangepast met de meest recente franchise bedragen en zijn tekstuele verbeteringen aangebracht.

Uitvoeringsovereenkomst

De laatste versie van de uitvoeringsovereenkomst dateert van 6 december 2016.

Wijzigingen in ABTN

De ABTN wordt jaarlijks geactualiseerd. De laatste versie dateert van 22 februari 2018.

Deskundigheidsbevordering en bestuurlijke effectiviteit

Het bestuur zorgt voor geschiktheid, complementariteit en continuïteit binnen het bestuur. Het bestuur toetst de geschiktheid van de bestuursleden bij het aantreden en gedurende het bestuurslidmaatschap. De geschiktheid van een bestuurder wordt beoordeeld op basis van deskundigheid en van competenties. Dit is uitgewerkt en vastgelegd in het geschiktheidsplan. Onderdeel hiervan zijn het opleidingsplan en de beschrijving van het functieprofiel.

Zelfevaluatie

Het bestuur heeft in 2018 twee grote thema's aangepakt. De ALM studie en de transitie van de pensioenadministratie naar Dion. Er is geen specifieke zelfevaluatie uitgevoerd. Wel heeft het bestuur het volgende vastgesteld. In de laatste vergadering van het jaar is vastgesteld dat de bestuursleden behoefte hebben aan een verbeterd overzicht en samenhang van alle fondsdocumenten.

Onlangs heeft het bestuur vastgesteld dat in 2019 het integraal risico management en IORP II speerpunten zijn voor het bestuur. Het bestuur zal in samenwerking met Dion een nulmeting uitvoeren rond integraal risicomanagement en op basis daarvan beziën hoe de vertaling van risicomanagement naar interne audit gestalte kan worden gegeven. Als onderdeel hiervan zal het bestuur ook alle fondsdocumenten op onderlinge samenhang screenen.

Beloningsbeleid

Aan de bestuurders en leden van het verantwoordingsorgaan in dienst van de werkgever wordt tijd beschikbaar gesteld voor het uitvoeren van de taken. Voor bestuurders en leden van het verantwoordingsorgaan niet in dienst van de werkgever is een vacatieregeling van toepassing. De externe voorzitter heeft een overeenkomst met de werkgever. Hij ontvangt een marktconforme vergoeding voor zijn werkzaamheden. Deze vergoeding komt voor rekening van het pensioenfonds.

Er worden geen leningen aan bestuurders en de leden van het verantwoordingsorgaan verstrekt en is er geen sprake van vorderingen op bestuurders.

Gedragcode, principes bij beloningsbeleid

De gedragscode wordt jaarlijks door alle bestuursleden getekend. De gedragscode is voor de deelnemers opvraagbaar.

Het bestuur heeft zelf verklaard geen enkele vorm van beloning te ontvangen voor de werkzaamheden uitgevoerd door derden die verband houden met het bestuur van SPPN.

Naleving wet- en regelgeving, Compliance, DNB

Het bestuur is niet bekend met overtredingen van relevante wet- en regelgeving.

Het afgelopen jaar zijn aan het pensioenfonds geen dwangsommen of boetes opgelegd. Er zijn door DNB geen aanwijzingen aan het pensioenfonds gegeven, noch is een bewindvoerder aangesteld of is bevoegdheidsuitoefening van organen van het pensioenfonds gebonden aan toestemming van de toezichthouder.

Het pensioenfonds is per juli 2015 in een reservetekort situatie gekomen. Dit is in september 2015 gerapporteerd aan DNB. Het pensioenfonds heeft een herstelplan opgesteld.

Het pensioenfonds heeft in 2018 aan haar toezichthouder een presentatie gegeven over het fonds. Hieruit zijn geen verdere acties naar voren gekomen. Ook in 2019 zullen toezichthouder en fondsbestuur elkaar in een gesprek informeren over het pensioenfonds.

Klachten en geschillen procedure

Het pensioenfonds heeft een klachten- en geschillenprocedure. Deze is vastgelegd in het huishoudelijk reglement.

Deelnemers kunnen onregelmatigheden bij het pensioenfonds melden op grond van de klokkenluidersregeling. Hiervoor kan gebruik gemaakt worden van de regeling van de werkgever. In 2018 zijn geen klachten ontvangen.

Code Pensioenfondsen

Het ministerie van SZW heeft per 24 september 2018 aanpassingen aan de Code Pensioenfondsen goedgekeurd. Deze aanpassingen volgen uit voorstellen van de monitoringscommissie. De Code Pensioenfondsen is compacter vormgegeven en de normen zijn gegroepeerd naar acht inzichtelijker thema's.

Bij de zelfevaluatie van het bestuur en het intern toezicht wordt eens in de drie jaar een onafhankelijke derde partij betrokken (was twee jaar). Het Verantwoordingsorgaan (VO) dient met enige regelmaat een zelfevaluatie uit te voeren. De term enige regelmaat is niet verder ingekleurd. Bij de zelfevaluatie van het VO dient aan de orde te komen of het VO voldoende deskundig en divers is en of voldaan wordt aan het competentieprofiel. Ook de betrokkenheid, het gedrag en de cultuur binnen het VO en de relatie tussen het VO en het bestuur dienen onderdeel te zijn van de zelfevaluatie.

Het pensioenfonds stelt een stappenplan op om de diversiteit in het bestuur te bevorderen. Vanwege het feit dat tot op heden diversiteitsdoelstellingen niet zijn behaald, wordt nu in de Code verankerd dat het pensioenfonds hiervoor een stappenplan dient op te stellen. Gedacht kan worden aan persoonlijke benadering van mogelijke kandidaten die bijdragen aan de diversiteitsdoelstellingen, voortdurend verzoeken om diversiteit bij voordragende organisaties en duidelijk in de profielschets en in de verkiezingsoproep opnemen dat voorkeur uitgaat naar een diverse samenstelling en dat daartoe met name ook vrouwelijke kandidaten worden uitgenodigd om zich kandidaat te stellen.

Leden van het VO worden benoemd door het bestuur en kunnen in een bepaalde situatie door het bestuur worden ontslagen in overleg met het intern toezicht.

Het intern toezicht rapporteert jaarlijks over op welke wijze de Code Pensioenfondsen wordt nageleefd en toegepast binnen het pensioenfonds

Normen uit de Code pensioenfondsen waarvan door SPPN is afgeweken in 2018

Hier beneden wordt de norm toegelicht die (nog) niet volledig wordt nageleefd:

normnr	Inhoud norm	Toelichting op afwijking
7	Het bestuur zorgt ervoor dat er onder belanghebbenden draagvlak bestaat voor de keuzes over verantwoord beleggen.	Draagvlak is niet direct afgestemd, maar is en wordt wel informeel met enkele deelnemers besproken.
30	Het eigen functioneren is voor het VO een continu aandachtspunt. Het VO evalueert met enige regelmaat het functioneren van het eigen orgaan.	Er is onlangs een nieuwe samenstelling van het VO.
33	In zowel het bestuur als in het VO is er tenminste één vrouw en één man. Er zitten zowel mensen van boven als van onder de 40 jaar in. Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur te bevorderen.	Wordt ultimo 2018 niet aan voldaan door het VO. Het bestuur voldoet wel aan deze norm.

Risicohouding

Na overleg met sociale partners is in 2015 de risicohouding door het pensioenfonds vastgesteld. De kwalitatieve risicohouding en de toeslagambitie zijn in feite onderdeel van de door sociale partners aan het pensioenfonds gegeven opdracht om de pensioenregeling uit te voeren.

De risicohouding van het pensioenfonds wordt deels bepaald door de afspraken die zijn gemaakt ten aanzien van de financiering van de pensioenregelingen. Beleidsuitgangspunten zijn de door werkgever verschuldigde premie (zie premieparagraaf) en de doelstelling van het pensioenfonds om de pensioenaanspraken en -rechten van gewezen deelnemers en pensioengerechtigden uit de middelen van het pensioenfonds te kunnen indexeren, waarbij het risico dat de pensioenen mogelijk gekort moeten worden niet uit het oog wordt verloren. Het pensioenfonds heeft daartoe een voorzichtig beleggingsbeleid gevoerd.

Door rekening te houden met de verschillende maatstaven voor risicobereidheid heeft een evenwichtige belangenafweging plaatsgevonden. De risicomaatstaven zijn afzonderlijk beoordeeld.

Deze zijn:

- korting op pensioenen (kans op korten en mate van korten) na 15 jaar;
- het gemiddelde niveau van de kostendeckende premie (en dus de betaalde premie) over een periode van 15 jaar;
- nominaal pensioenresultaat voor de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden (zonder rekening te houden met prijsinflatie) na 15 jaar;

- reëel pensioenresultaat voor de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden (rekening houdend met prijsinflatie) na 15 jaar;
- risico's met een 1-jaars horizon (ontwikkeling dekkingsgraad binnen 1 jaar);
- De hierna vermelde uitkomsten van de kwantitatieve risicohouding volgen uit het onderzoek naar de risicobereidheid en betreffen derhalve een momentopname met als vertrekpunt 1 januari 2015.

Kwalitatieve risicohouding

De premie is een zuivere kostendeekkende premie behorende bij de in de pensioenreglementen vastgelegde pensioenopbouw en jaarlijkse verhoging van de opgebouwde pensioenen voor actieve deelnemers.

Het doel is om de pensioenaanspraken en -rechten van gewezen deelnemers en pensioengerechtigden uit de middelen van het pensioenfonds te kunnen indexeren, waarbij het risico dat de pensioenen mogelijk gekort moeten worden niet uit het oog wordt verloren.

Kwantitatieve risicohouding

Het gemiddelde niveau van de (zuivere) kostendeekkende premie (en dus de betaalde premie) over een periode van 15 jaar is gemiddeld 48% van de pensioengrondslagsom in de pensioenregelingen. In tegenvallende scenario's (bij lage rente) kan dit oplopen tot iets meer dan 70%.

De gemiddelde cumulatieve korting is 2,0% na 15 jaar. In tegenvallende scenario's (ongeveer 2,5% kans) kan dit oplopen tot een cumulatieve korting van 22,1% over 15 jaar.

Het nominale pensioenresultaat voor de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden na 15 jaar is naar verwachting 110%, in tegenvallende scenario's kan dit dalen tot 83%. Het reële pensioenresultaat voor de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden na 15 jaar is naar verwachting 85%, in tegenvallende scenario's kan dit dalen tot 62%.

Op basis van het gewenste risicoprofiel ligt de spreiding van de dekkingsgraad over een horizon van één jaar met 95% zekerheid tussen ca. 98% en 124%, bij een dekkingsgraad aan het begin van het jaar van ca. 110%.

Het bufferniveau waaraan voldaan dient te worden is een dekkingsgraad van 110,3%. Vanaf een dekkingsgraad van ca. 99% kan het fonds naar verwachting in 10 jaar herstellen tot de vereiste dekkingsgraad van 110,3%: bij een dekkingsgraad van ca. 99% of hoger hoeft dus geen korting op de pensioenen plaats te vinden. Bij een dekkingsgraad onder 99% dient direct tot een korting te worden overgegaan.

Haalbaarheidstoets

In een haalbaarheidstoets wordt onderzocht op een door DNB voorgeschreven wijze in hoeverre de ambitie van een pensioenfonds realistisch en haalbaar is. Het pensioenfonds heeft in 2015 de aanvangshaalbaarheidstoets uitgevoerd en in de jaren daarna jaarlijks een haalbaarheidstoets.

Uit de haalbaarheidstoets 2018 blijkt dat de ambitie van het pensioenfonds realistisch en haalbaar is.

Zie onderstaande tabel.

Uitgangspositie	Te kiezen ondergrens	Huidige grenzen	AHBT 2015 Q1	HBT 2018
Vereist eigen vermogen	Ondergrens bij verwacht pensioenresultaat op fondsniveau	80%	94,1%	n.v.t.
Feitelijke financiële positie	Ondergrens bij verwacht pensioenresultaat op fondsniveau	80%	92,3%	94,5%
	Maximale afwijking van pensioenresultaat op fondsniveau in slechtweersscenario	30%	20,8%	17,3%

Wel dient opgemerkt te worden dat de haalbaarheidstoets 60 jaar vooruit kijkt, waarbij in de door DNB voorgeschreven scenario's verwacht wordt dat de economie zich herstelt. Indien niet 60 jaar vooruit gekeken wordt, maar alleen naar de komende jaren, dan zijn de vooruitzichten minder rooskleurig. De komende jaren wordt bijvoorbeeld geen voorwaardelijke toeslagverlening verwacht, door de huidige financiële positie van het pensioenfonds.

Communicatie

De communicatie commissie heeft een enerverend jaar achter de rug. De commissie heeft in 2018 de transitie naar de nieuwe administrateur nauwgezet gevolgd om de deelnemers tijdig hiervan op de hoogte te stellen. Deze overgang is succesvol en transparant voor de deelnemers verlopen. Daarnaast hebben we aan de deelnemers uitgelegd wat de wet Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) nu precies inhoudt. En, een belangrijke activiteit is geweest het uitwerken van de uitkomsten van de communicatie enquête van eind 2017. Daarbij werd het vertrouwen in de pensioenvoorziening van ons pensioenfonds gewaardeerd met een 8,3!

Een belangrijke conclusie uit de resultaten van de enquête, is dat er wel degelijk een informatie behoefte onder de deelnemers bestaat, maar dat dit voornamelijk een hele pragmatische behoefte is. Op de meest concrete vragen heeft de communicatie commissie middels een informatiebrief tekst en uitleg gegeven. Hierbij moet gedacht worden aan informatie over wat er wel en niet kan binnen de pensioenregeling. De behoefte aan pragmatische informatie heeft mede geleid om de frequentie van

informatiemomenten te verhogen naar minimaal eens per kwartaal. Om dit voldoende effectiviteit te geven is er tevens besloten een lezerspanel te introduceren, dat toetst of de informatieverstrekking duidelijk en relevant genoeg is.

Daarnaast is er in overleg met de werkgever afgesproken om - daar waar mogelijk - samen naar buiten te treden als het deelnemersbehoeften aangaat.

Vooruitkijkend naar 2019 zal de nieuwe website van het fonds gelanceerd worden. Deze zal in eerste instantie nog gelijk zijn aan hetgeen er reeds was maar deze zal uitgebreid worden met een deelnemersportaal. Dit portaal biedt een eigen beveiligde persoonlijke omgeving waar alleen de deelnemer toegang heeft tot zijn eigen gegevens. Via het portaal kan de deelnemer het UPO, de uitkeringsspecificatie en fiscale jaaropgave ontvangen. Ook biedt dit deelnemersportaal de mogelijkheid van een pensioenplanner. Met deze planner kunnen deelnemers (die nu nog niet met pensioen zijn) verschillende scenario's loslaten op hun toekomstige pensioensituatie, voor zover het hun bij PepsiCo opgebouwde pensioen betreft.

Financiële paragraaf

De ontwikkeling van de dekkingsgraad is enerzijds afhankelijk van de ontwikkeling van het vermogen van het pensioenfonds en anderzijds de ontwikkeling van de technische voorziening. De voorziening pensioenverplichtingen is het vermogen benodigd om nu en in de toekomst aan de verplichtingen te voldoen.

Het pensioenvermogen van het pensioenfonds is gestegen van circa EUR 259,7 miljoen ultimo 2017 naar EUR 266,5 miljoen ultimo 2018. Door de gedaalde rente zijn de vastrentende waarden gestegen. De aandelenmarkten hebben in 2018 een negatief rendement laten zien.

De rente is in 2018, afhankelijk van de looptijd, met circa 0,2 tot 0,3% gedaald. Als gevolg hiervan is de voorziening pensioenverplichtingen van het pensioenfonds licht gestegen van EUR 240,4 miljoen ultimo 2017 naar EUR 250,0 miljoen ultimo december 2018.

Beleidsdekkingsgraad en reële dekkingsgraad

De stijging van de pensioenverplichtingen is hoger dan de stijging van het vermogen. Dit resulteerde in een daling van de dekkingsgraad van 108,0% naar 106,6%. De beleidsdekkingsgraad, de gemiddelde dekkingsgraad over de afgelopen twaalf maanden, is gestegen van 107,3% ultimo 2017 naar 108,8% ultimo 2018.

Onder het nieuwe Financieel Toetsing Kader wordt het begrip reële dekkingsgraad geïntroduceerd. Dit is de beleidsdekkingsgraad gedeeld door de indexatiedekkkingsgraad (de dekkingsgraad waarbij volledige toeslag verlening mogelijk is). Deze indexatie dekkingsgraad bedraagt 125,0%.

De reële dekkingsgraad is 87,2%

2018	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Maand dekkingsgraad	109,9	108,0	108,1	108,7	109,0	108,9	109,9	109,4	109,2	109,1	108,7	106,6
Beleidsdekkingsgraad (12 maands voortschrijdend gemiddelde)	107,7	107,9	108,0	108,2	108,2	108,4	108,6	108,8	108,8	108,9	108,9	108,8

De dekkingsgraad ultimo jaar (op basis van de jaarrekening) heeft zich de afgelopen jaren als volgt ontwikkeld:

	2018	2017	2016	2015	2014
Nominale dekkingsgraad ultimo	106,6%	108,0%	106,0%	104,4%	114,8%
Beleidsdekkingsgraad ultimo	108,8%	107,3%	103,2%	107,3%	117,2%

Samenvatting van de financiële positie van het fonds en ontwikkelingen gedurende het jaar:

<i>(x EUR 1.000)</i>	Pensioen- vermogen	Technische Vorzieningen excl. herverzekering	Nominale Dekkings- graad %
Stand per 31 december 2017	259.700	240.446	108,0%
Beleggingsresultaten (inclusief wijziging RTS)	3.517	12.049	-3,8%
Premiebijdragen	8.705	7.900	0,2%
Uitkeringen	-/- 3.685	-/- 3.660	0,1%
Overige	-/- 1.757	-/- 1.739	0,0%
Wijziging grondslagen	-	-/- 5.041	2,1%
Stand per 31 december 2018	266.480	249.955	106,6%

Het saldo van baten en lasten over de afgelopen jaren kan als volgt worden geanalyseerd:

<i>(x EUR 1.000)</i>	2018	2017	2016	2015	2014
Premieresultaat	805	873	789	646	669
Intrestresultaat (inclusief wijziging RTS)	-/- 8.532	3.074	2.053	-19.298	5.952
Wijziging grondslagen	5.041	1.080	1.503	-	-729
Overig	-/- 43	- 238	478	-836	-1.232
	-/- 2.729	4.789	4.823	-19.488	4.660

Uitvoeringskosten pensioenbeheer

(x EUR 1.000)	2018	2017
Bestuurskosten	71	84
Administratiekosten berekend door derden	272	182
Accountantskosten	52	45
Certificerend actuaris	19	19
Adviserend actuaris	332	217
Overige advisering	139	108
Contributies en bijdragen	25	24
Dwangsommen en boetes	-	-
Overige kosten	197	26
Totaal	1.107	705
Kosten in euro per deelnemer	1.241	779

Om de kosten per deelnemer te berekenen is conform de aanbeveling van de Pensioenfederatie het aantal deelnemers gedefinieerd als de som van het aantal actieve deelnemers en pensioengerechtigden. Gewezen deelnemers tellen derhalve niet mee.

Kosten van het pensioenbeheer: kosten in euro per deelnemer EUR 1.241 (2017: EUR 779).

De kosten zijn gestegen door een aantal eenmalige uitgaven. De kosten van de transitie van de pensioenadministratie bedragen circa EUR 170. De kosten inzake de aanpassing van de pensioenrichtleeftijd, onderzoek naar grondslagen inclusief toets ervaringssterfte en voorbereiding op de implementatie van IORP bedragen circa EUR 100. Daarnaast is de driejaarlijkse ALM studie uitgevoerd in 2018 (circa EUR 40). Cumulatief betreft dit voor 2018 een totaal aan eenmalige kosten van 310. De kosten per deelnemer exclusief deze eenmalige kosten komen voor 2018 uit op 893 euro per deelnemer.

Kosten vermogensbeheer

(x EUR 1.000)	2018	2017
Directe kosten vermogensbeheer Pensioenfonds	334	334
Indirecte kosten vermogensbeheer: fondsen	17	16
Bewaarloon	-	-
Transactiekosten vermogensbeheer: fondsen	125	6
Totaal	476	356
Gemiddeld belegd vermogen	266.070	256.359

Vermogensbeheerkosten

Kosten van het vermogensbeheer kunnen in twee categorieën worden onderscheiden. De eerste categorie betreft de kosten van de beheervergoeding aan de vermogensbeheerder(s) en overige beheervergoedingen. Dit betreft een bedrag van EUR 334 duizend. De tweede categorie betreft kosten die rechtstreeks ten laste van het beleggingsrendement zijn gebracht. Deze kosten zijn dus niet inbegrepen in de kosten van de vermogensbeheerder(s) zoals opgenomen in de eerste categorie en zijn geschat op EUR 17 duizend. De totale kosten vermogensbeheer komen daarmee uit op EUR 351 duizend.

Vermogensbeheerkosten in procenten van het gemiddeld belegd vermogen: 0,13% (2017: 0,14%). Dit is vergeleken andere fondsen laag te noemen. Dit wordt veroorzaakt door de relatief eenvoudige opzet van de vermogensbeheer portefeuille.

Transactiekosten

De transactiekosten bestaan uit de aan- en verkoopkosten van de beleggingen in de effecten waarin het fonds rechtstreeks belegt en worden verwerkt als onderdeel van de aan- en verkoopprijzen. Deze kosten waren gedurende het boekjaar 2018 EUR 125 duizend (2017: 6 duizend). De transactiekosten van 2018 zijn in verhouding met de kosten over andere jaren met uitzondering van 2017. De transactiekosten over 2017 waren lager ten opzichte van andere jaren.

Transactiekosten in procenten van het gemiddeld belegd vermogen: 0,05% (2017: 0,00%).

Beleggingsbeleid

Het beleggingsbeleid is op basis van de investment beliefs, risicohouding en de ALM studie vastgesteld. Begin 2017 heeft het bestuur haar investment beliefs geëvalueerd. De laatste ALM studie is in 2018 uitgevoerd. In de ALM studie is onderzocht of het fonds door wijziging van haar beleggingsbeleid haar verwachte toeslag voor de gepensioneerden en slapers realisatie kan verbeteren (voor de actieve deelnemers geldt een onvoorwaardelijke toeslag). Om dit te bereiken zou het risicoprofiel van het beleggingsbeleid vergroot kunnen worden. Echter kan de toezichthouder niet instemmen met vergroting van het risicoprofiel. De reden hiervoor is dat de toezichthouder aangeeft dat het fonds per 1-1-2015 geen reservetekort had en niet in aanmerking komt voor eenmalige vergroting van het risicoprofiel. Verder blijkt uit de haalbaarheidstoets dat het pensioenfonds haar toeslag ambitie kan halen. Ook uit het herstelplan blijkt dat het pensioenfonds voldoende herstelkracht heeft. Het bestuur besluit daarom het risicoprofiel niet te vergroten. Het strategisch profiel wordt niet aangepast. Begin 2019 zal worden bekeken of op basis van de ALM studie door middel van uitruil van risico's (en dus gelijkblijvend risicoprofiel) de beleggingsportefeuille geoptimaliseerd kan worden.

Het pensioenfonds belegt per 31 december 2018 in de volgende beleggingscategorieën:

Bedragen * €1.000	Bedrag	Strategische allocatie	Huidige allocatie	Bandbreedte
Aandelen				
Black Rock World Index Sub Fund	30.948	10%	11,7%	7,0 % - 12,5%
Black Rock Europe ex UK Sub Fund	28.526	10%	10,7%	7,0% - 12,5%
Subtotaal aandelen	59.474	20%	22,4%	15,0% - 25,0%
Vastrentende waarden				
Black Rock Ultra High Quality	23.752			
Obligaties	165.527			
Derivaten	14.283			
Liquide middelen	-959			
Lopende rente	3.829			
Subtotaal vastrentende waarden	206.432	80%	77,6%	75,0% - 85,0%
Totaal	265.906	100%	100,0%	

De categorie cash kent een normweging van 0% met een bandbreedte van -1% tot 2%.

Het pensioenfonds is met de vermogensbeheerder overeengekomen dat, zowel binnen de totale beleggingsportefeuille als binnen de deelportefeuille, er geen automatische, periodieke herbalancering plaatsvindt. De bandbreedtes die rond de strategische procentuele allocaties zijn vastgesteld worden door het pensioenfonds zelf periodiek gemonitord.

Bij de samenstelling van de aandelenportefeuille wordt gestreefd naar een brede diversificatie, zowel over regio's als over sectoren. De gehele aandelenportefeuille wordt ingevuld met passief beheerde aandelenbeleggingsfondsen van vermogensbeheerder BlackRock.

Het pensioenfonds maakt gebruik van derivaten om het renterisico ten opzichte van de verplichtingen te reduceren tot het gewenste niveau en de portefeuille efficiënt te laten beheren.

Portefeuille mutaties in 2018

In 2018 zijn geen strategische wijzigingen doorgevoerd in het beleggingsbeleid.

Tactische allocatie vastrentend – aandelen

Het vermogen van het pensioenfonds wordt beheerd door de vermogensbeheerder BlackRock. De vastrentende portefeuille wordt gedomineerd door beleggingen gebaseerd op de karakteristieken van de verplichtingen. De aandelenportefeuille is regionaal breed gespreid.

Tactisch beleid binnen de aandelenportefeuille

Het is de vermogensbeheerder van de aandelenportefeuille niet toegestaan tactisch beleid tussen de aandelenbeleggingsfondsen uit te voeren.

<i>(x EUR 1.000)</i>	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Totaal
Stand per 31 december 2012	34.313	135.179	-	169.492
Stand per 31 december 2013	41.769	139.099	-	180.868
Stand per 31 december 2014	47.176	178.962	-	226.138
Stand per 31 december 2015	52.848	159.817	12.219	224.884
Stand per 31 december 2016	60.001	178.634	16.100	254.735
Stand per 31 december 2017	63.355	183.186	10.769	257.310
Stand per 31 december 2018	59.474	189.279	14.283	263.036

Rente afdekking

Het bestuur streeft naar een afdekking van het renterisico voor 70% van de verplichtingen en hanteert een bandbreedte +/- 5%.

Valuta-afdekking

Het pensioenfonds dekt het valutarisico in de aandelenportefeuille niet af. Dit is een bewuste keuze van het bestuur met als voornaamste argument dat het afdekken van het US dollar risico de beweeglijkheid van de beleggingen ten opzichte van de verplichtingen verhoogt.

In de risicoparagraaf is de verdeling ultimo 2018 weergegeven.

Maatschappelijk verantwoord beleggen en stemgedrag

Het pensioenfonds wil uitsluitend zaken doen met vermogensbeheerders die de UN PRI hebben ondertekend en zal zich bij de selectie van nieuwe vermogensbeheerders actief informeren over de mate van bemoeienis met betrekking tot het stembeleid en de mate van maatschappelijk verantwoord beleggen van de vermogensbeheerder. BlackRock voldoet hieraan.

De strategie voor BlackRock voor Verantwoord Beleggen sluit aan op de investment beliefs opgesteld door het pensioenfonds en bestaat uit:

- de principes voor Verantwoord Beleggen van de Verenigde Naties (UN PRI);
- er wordt voldaan aan (inter)nationale regels omtrent het niet beleggen in controversiële wapens; en
- BlackRock oefent het stemrecht op aandelen actief uit in overeenstemming met het belang van haar klanten.

Daarnaast voldoet BlackRock aan de vereisten als gevolg van de huidige sanctielijst.

Het bestuur heeft van de vermogensbeheerders een schriftelijke bevestiging ontvangen dat aan bovenstaande wordt voldaan.

Monitoring

Het bestuur ontvangt maandelijks en per kwartaal performancerapportages en waarde staten van de vermogensbeheerder.

Eveneens wordt per kwartaal het risicodashboard van Mercer ten behoeve van monitoring van het beleggingsbeleid ontvangen. In deze rapportage worden financiële risico's, zoals vastgelegd door het pensioenfonds, gemonitord. Hieronder vallen onder meer de procentuele weging van de beleggingen, de rente afdekking, kredietwaardigheid en securities lending.

Het beleggingsresultaat wordt door de beleggingsadviescommissie en de externe adviseur gemonitord en beoordeeld.

De beleggingsadviescommissie beoordeelt de behaalde performance versus de benchmark, beoordeelt of de werkelijke weging van de beleggingen en de renteafdekking binnen de afgesproken bandbreedten ligt en beoordeelt het totale risico van het pensioenfonds ten opzichte van de verplichtingen.

Inzicht in de beleggingsportefeuille.

Het bestuur ontvangt naast de maandrapportage ook onderliggende jaarrapporten van de beleggingsfondsen waarmee het bestuur kan toetsen of het beleid van de beleggingsfondsen niet gewijzigd is.

Rendement

In onderstaande tabel is het vermogen weergegeven, met een uitsplitsing naar aandelen en vastrentende waarden.

Het beleggingsresultaat van de portefeuille kwam uiteindelijk uit op 1,4% positief, dat is 0,1% lager dan het gehanteerde benchmarkresultaat.

Categorie	Rendement 2018	BM 2018	Rendement 2017	BM 2017	Rendement 2016	BM 2016	Rendement 2015	BM 2015	Rendement 2014	BM 2014
Vastrentende waarden	4,6	4,5	-4,0	-4,8	13,9	11,0	-/-3,7	-/-3,7	28,6	28,4
Aandelen	-7,1	-7,5	9,9	9,5	7,1	6,6	10,8	10,5	13,0	12,7
Totaal	1,4	1,5	-0,4	-1,5	11,9	10,1	-/-0,7	-/-0,6	25,1	24,9

De in de tabel getoonde benchmark performance is een gewogen gemiddelde van de gehanteerde benchmarkindices per beleggingscategorie c.q. mandaat.

Rendement: werkelijk behaald rendement door het pensioenfonds.

Aandelen

De aandelen beleggingen hebben met een negatief rendement van 7,1% negatief bijgedragen aan het totale resultaat. De vermogensbeheerder heeft het 0,4% beter gedaan dan de benchmark. De aandelenmarkten zijn vooral in het laatste kwartaal van 2018 negatief geworden. Begin 2019 is er herstel ingetreden.

Vastrentende waarden en rente

De vastrentende portefeuille heeft vooral het doel om de verplichtingen af te dekken, waardoor het renterisico wordt verminderd.

De rente is in 2018 gedaald. Afhankelijk van de looptijd van de individuele beleggingen bedraagt de daling circa 0,2 tot 0,3%. Als gevolg hiervan is de waardering van de vastrentende waarden gestegen waardoor een positieve performance wordt gehaald van 4,6%. Dit is 0,1% beter dan de benchmark, die een positief rendement van 4,5% haalde.

Pensioenparagraaf

Deze paragraaf bevat:

- karakterisering van de pensioenregelingen overeenkomstig artikel 10 PW;
- premiebeleid;
- toeslagbeleid;
- actuariële paragraaf; en
- risicoparagraaf.

Uitvoeringsovereenkomst met de werkgever

De huidige uitvoeringsovereenkomst van 6 december 2016 is voor onbepaalde tijd aangegaan. Hier zijn de volgende onderwerpen geregeld:

- hoogte van de te betalen premie;
- wijze waarop en de termijn waarin de premie moet worden voldaan;
- informatie die door de werkgever aan het pensioenfonds, de pensioenuitvoerder, wordt verstrekt;
- procedures die van toepassing zijn bij het niet nakomen van de premiebetalingverplichtingen door de werkgever;
- procedures die gelden bij het opstellen en wijzigen van het pensioenreglement;
- voorwaarden waaronder toeslagverlening plaatsvindt; en
- uitgangspunten die van toepassing zijn ten aanzien van besluiten over vermogensoverschotten en vermogenstekorten.

Premiebeleid

Vaststelling van de kostendekkende premie

In het premiebeleid wordt uitgegaan van een kostendekkende premie gebaseerd op de door DNB vastgestelde rentetermijnstructuur (zuivere kostendekkende premie).

De kostendekkende premie (in enig jaar) is gelijk aan:

- De actuariële premies en koopsommen voor actieve deelnemers betrekking hebbend op de pensioenopbouw in het jaar;
- De actuariële premies en koopsommen voor actieve deelnemers betrekking hebbend op de verhoging (onvoorwaardelijke indexatie) van de opgebouwde pensioenaanspraken in het jaar;
- De risicopremie voor het arbeidsongeschiktheids- en overlijdensrisico;
- Een opslag van 2,7% (excasso opslag per 31-12-2018) voor toekomstige uitvoeringskosten;

- Een opslag ter voeding van de solvabiliteit van het pensioenfonds die zodanig wordt vastgesteld dat het wettelijk vereiste pensioenvermogen van het pensioenfonds, binnen de hiervoor gestelde wettelijke termijn, wordt bereikt of gehandhaafd; en
- Een vergoeding voor gerealiseerde uitvoeringskosten van het pensioenfonds onder aftrek van de vrijval uit de voorziening toekomstige uitvoeringskosten.

De premie bevat geen marge voor het financieren van voorwaardelijke toeslagen voor de pensioengerechtigden en gewezen deelnemers en ex-partners. De opslag voor premievrije deelneming wegens arbeidsongeschiktheid bedraagt 5% van de bruto premie voor het ouderdoms-, nabestaanden- en wezenpensioen. Jaarlijks zal vanwege de mogelijke schommelingen in WAO/WIA-instream worden bezien of deze opslag voldoende is.

Per 1 januari 2018 zijn geen wijzigingen in de opbouw van de kostendeekkende premie aangebracht.

De verschuldigde premie

De bijdrage die het pensioenfonds met betrekking tot de regeling inzake ouderdoms-, nabestaanden- en wezenpensioen (inclusief premievrijstelling) ontvangt, is de kostendeekkende premie en bedraagt een percentage van de som van de pensioengrondslagen. Deze verschuldigde premie wordt jaarlijks vastgesteld. Hierbij wordt de toets op de kostendeekkende premie per 1 januari 2018 met de rentetermijnstructuur van 31 december 2017 uitgevoerd.

De kostendeekkende premie wordt betaald door de werkgever en de actieve deelnemers.

De jaarlijkse bijdrage voor de Duyvis-regeling

De jaarlijkse bijdrage van Duyvis is per 1 januari 2018 gelijk aan 51,2% van de som van de pensioengrondslagen. Hierin zijn de deelnemersbijdragen reeds begrepen.

De deelnemer is jaarlijks de in de CAO opgenomen werknemersbijdrage aan de werkgever verschuldigd. Deze bijdrage is maximaal 30% van de werkgeversbijdrage.

De jaarlijkse bijdrage voor de PepsiCo-regeling

De jaarlijkse bijdrage van PepsiCo Nederland B.V. is per 1 januari 2018 gelijk aan 44,8% van de som van de pensioengrondslagen. Hierin zijn de deelnemersbijdragen reeds begrepen. De eigen bijdrage van de werknemers bedraagt 4,35% (oud cijfer) van het pensioengevend jaarsalaris tot EUR 9.075,68 (oud cijfer) en daarboven 7,65% van het pensioengevend jaarsalaris.

Verschuldigde premie per 1 januari 2018

De bijdrage die het pensioenfonds met betrekking tot de regeling inzake ouderdoms-, nabestaanden- en wezenpensioen (inclusief premievrijstelling) ontvangt, is de hiervoor beschreven kostendeekkende premie.

Toeslagbeleid

Toegekende toeslag actieven Duyvis per 1 januari 2018

Voor de actieve deelnemers binnen de Duyvis regeling geldt een onvoorwaardelijke indexatie op basis van de loonontwikkeling binnen Duyvis Production B.V. De koopsom voor deze toeslagverlening maakt deel uit van de kostendekkende premie voor de onvoorwaardelijke aanspraken. Deze toeslag wordt dus uit de premie gefinancierd.

De actieve deelnemers, die deelnemer zijn in de pensioenregelingen Duyvis, hebben een onvoorwaardelijke indexatie, welke wordt gefinancierd uit de premie. De indexatie is gelijk aan de algemene loonontwikkeling bij de werkgever.

Deze bedroeg per 1 januari 2018 1,75%.

Toegekende toeslag actieven PepsiCo per 1 januari 2018

Voor actieve deelnemers van PepsiCo Nederland B.V. geldt jaarlijks per 1 januari een onvoorwaardelijke toeslag verlening ter grootte van de procentuele toename van het prijsindexcijfer over de maand oktober ten opzichte van dat over oktober van het jaar daarvoor. Het maximum is 2,5%. De koopsom voor deze toeslagverlening maakt deel uit van de kostendekkende premie voor de onvoorwaardelijke aanspraken. Deze toeslag wordt dus uit de premie gefinancierd.

Deze bedroeg per 1 januari 2018 1,34%.

Op de pensioenrechten van pensioengerechtigden en de pensioenaanspraken van gewezen deelnemers en gewezen partners in zowel de pensioenregeling van PepsiCo als van Duyvis wordt in beginsel jaarlijks per 1 januari toeslag verleend van maximaal de procentuele ontwikkeling van de prijsindex. De prijsindex is de afgeleide Consumenten Prijsindex voor alle bestedingen van oktober van het vorige jaar tot het overeenkomstige Consumenten prijsindexcijfer van oktober van het jaar voorafgaand aan het voorafgaande jaar. Het bestuur beslist evenwel jaarlijks of en in hoeverre de pensioenrechten en pensioenaanspraken worden aangepast. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen reserve gevormd en wordt geen premie betaald. De toeslagverlening wordt uit beleggingsrendement gefinancierd.

Toegekende toeslag inactieven per 1 januari 2018:

De toe te kennen toeslag per 1 januari 2018 is berekend op basis van het geldende toetsing kader van toepassing vanaf 1 januari 2015. Volgens dat kader was de beleidsdekkingsgraad 107,3% per 1 januari 2018.

Indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan 110% (toeslagengrens) is conform het beleidskader van het pensioenfonds geen indexatie mogelijk.

Het bestuur heeft geconstateerd dat geen toeslag aan inactieven kan worden toegekend per 1 januari 2018.

Actuariële paragraaf

Actuariële analyse van het resultaat

In onderstaande tabel is een opsomming van de resultaten, uitgesplitst naar herkomst, opgenomen:

Jaar	2018	2017
Grondslagen resultaatbepaling		
Overlevingstafel primo boekjaar	AG 2016	AG 2016
Gemiddelde rente primo boekjaar	1,6%	1,5%
1. Premies en koopsommen	805	873
2. Beleggingsresultaat (inclusief wijziging RTS)	-/- 8.532	3.074
3. Toeslagverlening	0	-
4. Sterfte	268	527
5. Arbeidsongeschiktheid	-/- 231	-481
6. Risicoherverzekering	-/- 49	-124
7. Kosten	0	-
8. Mutaties / diversen	-/- 31	-160
9. Wijziging actuariële grondslagen/methoden	5.041	1.080
Totaal resultaat	-/- 2.729	4.789

Toegepaste overlevingstafel

Het bestuur heeft besloten dat voor het vaststellen van de verplichtingen gebruik wordt gemaakt van de prognosetafel AG2018 met correctiefactoren gebaseerd op het gemiddelde van de inkomensklassen 'Hoog' en 'Hoog-midden'. Het bestuur heeft, alvorens hiertoe te besluiten, middels controle berekeningen (backtesting) laten onderzoeken hoe dit uitwerkt op het bestand. Uit deze berekeningen is gebleken dat sprake is van prudente vaststelling van de voorzieningen.

De Prognosetafel AG2018 is samengesteld met als basis de sterftetekansen die door het CBS zijn waargenomen onder de gehele Nederlandse bevolking en de Europese sterftcijfers uit de Human Mortality Database. De populatie van het pensioenfonds is geen dwarsdoorsnede van de gehele bevolking. Voor SPPN zijn de leeftijds- en inkomensafhankelijke correctiefactoren ultimo 2018 gewijzigd van inkomensklasse 'Hoog' naar het gemiddelde van de inkomensklassen 'Hoog' en 'Hoog-midden'.

Kostendekkende en feitelijke premie

De kostendekkende en feitelijke premies zijn als volgt bepaald:

(x EUR 1.000)	2018	2017
Kostendekkende premie	8.705	8.474
Feitelijke premie	8.705	8.474

Overlevingstafel	AG 2016		
Rente	RTS 31-12-2017		
(x EUR 1.000)	Als % salaris	Als % pensioen-grondslag	Bedrag
Inkoop nominale pensioenen	25,3%	36,5%	6.885
Uitvoeringskosten in boekjaar	3,7%	5,4%	1.015
Solvabiliteitsopslag (Vereist Eigen Vermogen FTK)	3,0%	4,3%	805
Totaal	32,0%	46,2%	8.705

De kostendekkende premie is bepaald op basis van de rentetermijnstructuur per 31 december 2017 en rekening houdend met de voorzienbare trend in overlevingskansen (sterftetrend). In de kostendekkende premie zijn opgenomen: de nominale premie voor inkoop op marktwaarde, de pensioenuitvoeringskosten en de solvabiliteitsopslag. De solvabiliteitsopslag zorgt ervoor dat door de inkoop van nieuwe aanspraken de dekkingsgraad op het benodigde peil blijft en de hoogte hangt af van het Vereist Eigen Vermogen.

De feitelijke premie is gebaseerd op de kostendekkende premie. De premie ligt vast in het beleidskader van het pensioenfonds en is door middel van een ALM-studie vastgesteld.

Daarmee is de kostendekkende premie op basis van het FTK (en nFTK) voldaan. De betaalde premie heeft hiermee een positieve bijdrage geleverd aan de vereiste solvabiliteitspositie van het pensioenfonds.

Risico's

Risicomanagement

De belangrijkste doelstelling van het pensioenfonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen en het nastreven van de ambitie van de pensioenregeling. Bij het beheer en de financiering van de pensioenverplichtingen loopt het pensioenfonds risico's. De risico's kunnen ingedeeld worden in financiële en niet-financiële risico's. In 2018 heeft het pensioenfonds de niet-financiële risico (waaronder de risico's als gevolg van belangenverstremgeling en integriteitsrisico's) deels geëvalueerd. Dit wordt begin 2019 gefinaliseerd. Het bestuur heeft alle risico's, zowel de financiële risico's als niet-financiële risico's ondergebracht in één document.

In het IRM (integraal risicomanagement) document is beschreven op welke wijze Integraal risicomanagement een bijdrage levert aan een beheerste realisatie van de strategie en doelstellingen van het fonds. Er wordt een afweging gemaakt tussen pensioenambitie, kosten en risico. Hierbij is sprake van een continu proces zodat er een zelflerende en zelfsturende organisatie bestaat, die zich bewust is van de impact van de verschillende risico's en de onderlinge samenhang. Binnen IRM wordt – vanwege de aard van de risico's en de wijze van beheersing daarvan - onderscheid gemaakt tussen financiële en niet-financiële risico's.

Bij financiële risico's denken we vooral aan beleggingsrisico's en renterisico. Bij niet-financiële risico's moeten we onder andere denken aan integriteits-, operationele-, uitbestedings- en IT-risico's. Momenteel is er veel aandacht voor datakwaliteit en dataveiligheid, die ook onder de niet-financiële risico's vallen.

Financiële risico's

De financiële risico's worden gemonitord door de beleggingscommissie en besproken in het bestuur.

In onderstaande tabel zijn de risico's die de hoogte van het vereist eigen vermogen bepalen nader toegelicht. Verdere kwalitatieve en kwantitatieve uitleg rondom de financiële risico's wordt gegeven in de risicoparagraaf bij de toelichting op de jaarrekening.

Risico's	
S1 rente risico	Het pensioenfonds loopt rente risico doordat de looptijd van de verplichtingen lager is dan die van de beleggingen. Daarnaast worden beleggingen op marktwaarde gewaardeerd en verplichtingen op basis van UFR is de invloed van de rente verschillend voor de beleggingen en verplichtingen.
S2 risico zakelijke waarden (aandelen)	Het pensioenfonds loopt het risico dat door de ontwikkeling van marktprijzen (veroorzaakt door factoren die samenhangen met een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren) waardewijzigingen plaatsvinden.
S3 Valuta	Het pensioenfonds belegt in buitenlandse waardepapieren, waardoor het pensioenfonds gevoelig is voor koersschommelingen van de betreffende valuta ten opzichte van de euro.
S4 Grondstoffen	Het pensioenfonds belegt niet in grondstoffen.
S5 Krediet risico	Het pensioenfonds loopt het risico van financiële verliezen als gevolg van faillissementen, betalingsonmacht of krediet verslechtering van een tegenpartij in de vastrentende waardeportefeuille.
S6 Verzekerings-technisch risico	Het risico dat het pensioenfonds loopt met haar deelnemers op het gebied van sterfte. Zijnde de risico's als gevolg van afwijkingen ten opzichte van de verwachte sterfte en de sterftetrend.
S7 Liquiditeitsrisico	Het risico dat het pensioenfonds loopt dat zij in tijden van stress niet over voldoende liquide financiële middelen beschikken om te voldoen aan de betalingsverplichtingen.
S8 Concentratie risico	Het risico dat het pensioenfonds loopt bij een te grote concentratie beleggingen bij één tegenpartij.
S9 Operationeel risico	Het risico dat optreedt voor het pensioenfonds bij de uitvoering van de pensioen- en beleggingsactiviteiten, als gevolg van niet-afdoende of falende interne processen, menselijk gedrag en systemen of als gevolg van externe gebeurtenissen.
Uitbestedingsrisico	Derden aan wie werkzaamheden zijn uitbesteed voldoen niet aan de eisen van deskundigheid, integriteit en risicobeheersing.
Juridische risico's	Het niet voldoen aan wet en regelgeving.
Reputatierisico	Door handelen van het pensioenfonds verminderde reputatie.

Risico's							
S1 rente risico	<p>Het bestuur heeft, om het renterisico te beperken, de rentegevoeligheid van de vastrentende portefeuille grotendeels afgestemd op de rentegevoeligheid van de technische voorziening. Op basis van de huidige verdeling binnen de beleggingsportefeuille en de huidige dekkingsgraad houdt dit in dat de procentuele afdekking van het renterisico circa 70% bedraagt (op marktrente basis). De toegestane bandbreedte bedraagt +/- 5%.</p> <p>De vermogensbeheerder BlackRock gebruikt voor het afdekken van het renterisico fysieke obligaties (Euro staatsleningen met een hoge kredietwaardigheid) en interest rate swaps.</p> <p>De volgende factoren hebben invloed op de werkelijke renteafdekking:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toename staat-swap spread; • Verandering van de vorm van de rentecurve; • Verandering spreads van obligaties van bepaalde landen; • Sterfterisico (verlaging sterfttekans verhoogt duration TV). <table border="1" data-bbox="644 1025 1394 1249"> <thead> <tr> <th data-bbox="644 1025 836 1115">Risicogrens Norm% (min%-max%)</th> <th data-bbox="836 1025 1107 1115">31 december 2018</th> <th data-bbox="1107 1025 1394 1115">31 december 2017</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="644 1115 836 1249">Rente afdekking van 70% op marktwaarde +/- 5%</td> <td data-bbox="836 1115 1107 1249">68,8% (bron: riskdashboard)</td> <td data-bbox="1107 1115 1394 1249">65,8 %</td> </tr> </tbody> </table> <p>De effectiviteit over geheel 2018 komt uit op 80%. Dit is iets hoger dan hetgeen strategisch door het fonds wordt afgedekt (70%). De rente in 2018 per saldo is gedaald. De hogere afdekking is hiermee licht positief voor de dekkingsgraadontwikkeling.</p>	Risicogrens Norm% (min%-max%)	31 december 2018	31 december 2017	Rente afdekking van 70% op marktwaarde +/- 5%	68,8% (bron: riskdashboard)	65,8 %
Risicogrens Norm% (min%-max%)	31 december 2018	31 december 2017					
Rente afdekking van 70% op marktwaarde +/- 5%	68,8% (bron: riskdashboard)	65,8 %					
S2 risico zakelijke waarden (aandelen)	<p>Prijs- en marktrisico is het risico van waarde wijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen, die wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen marktwaarde komen waarde wijzigingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten naar voren en zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Het risico wordt genomen om op lange termijn de rendementsdoelstellingen te behalen.</p>						

S3 Valuta

Het pensioenfonds dekt het valutarisico in de aandelenportefeuille niet af. Dit is een bewuste keuze van het bestuur met als voornaamste argument dat het afdekken van het US dollar risico het risico van de beleggingen ten opzichte van de verplichtingen verhoogt.

In onderstaande een verdeling van de valuta van het pensioenfonds:

Currency	Percentage	Market value
EUR	86.4%	€ 229,689,770
USD	7.2%	€ 19,216,295
CHF	2.4%	€ 6,310,926
JPY	1.0%	€ 2,623,163
SEK	0.7%	€ 1,990,849
GBP	0.7%	€ 1,876,282
DKK	0.5%	€ 1,281,336
CAD	0.4%	€ 1,024,051
AUD	0.3%	€ 749,956
NOK	0.2%	€ 536,768
Other	0.2%	€ 599,734
Total	100.0%	€ 265,899,130

S4 Grondstoffen

Het pensioenfonds belegt niet in grondstoffen.

S5 Krediet risico

De onderstaande tabel geeft inzicht in de kredietwaardigheid van de vastrentende waarden in de portefeuille per rating categorie.

Rating	Waarde
AAA	144.279.000
AA	47.372.000
Geen rating	14.781.000
Totaal	206.432.000

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het tegenpartijrisico.

Op zowel renteswaps als securities lending wordt een onderpand afgegeven. Indien het ongerealiseerde resultaat bepaalde niveaus overschrijdt (deze niveaus zijn vooraf contractueel vastgelegd), wordt een onderpand verkregen of afgegeven.

Met betrekking tot niet-beursgenoteerde beleggingen, vooral OTC-derivaten, wordt door het pensioenfonds uitsluitend gewerkt met tegenpartijen waarmee ISDA en CSA overeenkomsten zijn afgesloten, zodat posities van het pensioenfonds adequaat worden afgedekt door onderpand. Dit wordt gemonitord in de kwartaalrapportage.

<p>S6 Verzekerings-technisch risico</p>	<p>Binnen het verzekeringstechnische risico worden in principe alleen risico's meegenomen die verband houden met sterfte. Het omvat de risico's als gevolg van afwijkingen ten opzichte van de verwachte sterfte en afwijkingen van de verwachte sterftetrend (langlevenrisico).</p> <p>Het pensioenfonds hanteert bij de vaststelling van de voorziening pensioenverplichtingen de meest recente overlevingstafels (Prognosetafel AG2018), met pensioenfonds specifieke ervaringssterfte. Dit neemt niet weg dat toekomstige ontwikkelingen kunnen leiden tot nog verdere verbetering of tot verslechtering van de levensduur en dat dientengevolge in de toekomst verdere verhoging of verlaging van de voorziening pensioenverplichtingen aan de orde kan komen.</p> <p>Het arbeidsongeschiktheids- en overlijdensrisico is herverzekerd via SCOR. Het betreft volledige herverzekering zonder eigen behoud. Dit contract is afgesloten voor een periode van 5 jaar ingaande 1 januari 2018.</p>																																							
<p>S7 Liquiditeitsrisico</p>	<p>De portefeuillesamenstelling is zodanig dat het liquiditeitsrisico zeer beperkt is. Bijna alle beleggingen kunnen namelijk op korte termijn liquide gemaakt worden.</p>																																							
<p>S8 Concentratie risico</p>	<p>Grote posten zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Als grote post wordt aangemerkt elke post die meer dan 2% van het balanstotaal uitmaakt. In onderstaande tabel is een overzicht van het concentratierisico van de aandelenportefeuille weergegeven. In dit overzicht zijn de posten opgenomen met een concentratie vanaf 0,8% van de beleggingsportefeuille.</p> <table border="1" data-bbox="627 1294 1401 1720"> <thead> <tr> <th>Security</th> <th>Percentage</th> <th>Market value</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>NESTLE SA</td> <td>2.4%</td> <td>€ 1,448,723</td> </tr> <tr> <td>NOVARTIS AG</td> <td>1.8%</td> <td>€ 1,081,130</td> </tr> <tr> <td>ROCHE HOLDING PAR AG</td> <td>1.7%</td> <td>€ 1,015,379</td> </tr> <tr> <td>TOTAL SA</td> <td>1.2%</td> <td>€ 738,623</td> </tr> <tr> <td>APPLE INC</td> <td>1.1%</td> <td>€ 649,516</td> </tr> <tr> <td>MICROSOFT CORP</td> <td>1.1%</td> <td>€ 630,398</td> </tr> <tr> <td>SAP</td> <td>1.0%</td> <td>€ 568,541</td> </tr> <tr> <td>SANOFI SA</td> <td>1.0%</td> <td>€ 566,950</td> </tr> <tr> <td>AMAZON COM INC</td> <td>0.9%</td> <td>€ 530,729</td> </tr> <tr> <td>ALLIANZ</td> <td>0.8%</td> <td>€ 502,615</td> </tr> <tr> <td>Other</td> <td>87.0%</td> <td>€ 51,740,778</td> </tr> <tr> <td>Total</td> <td>100.0%</td> <td>€ 59,473,383</td> </tr> </tbody> </table>	Security	Percentage	Market value	NESTLE SA	2.4%	€ 1,448,723	NOVARTIS AG	1.8%	€ 1,081,130	ROCHE HOLDING PAR AG	1.7%	€ 1,015,379	TOTAL SA	1.2%	€ 738,623	APPLE INC	1.1%	€ 649,516	MICROSOFT CORP	1.1%	€ 630,398	SAP	1.0%	€ 568,541	SANOFI SA	1.0%	€ 566,950	AMAZON COM INC	0.9%	€ 530,729	ALLIANZ	0.8%	€ 502,615	Other	87.0%	€ 51,740,778	Total	100.0%	€ 59,473,383
Security	Percentage	Market value																																						
NESTLE SA	2.4%	€ 1,448,723																																						
NOVARTIS AG	1.8%	€ 1,081,130																																						
ROCHE HOLDING PAR AG	1.7%	€ 1,015,379																																						
TOTAL SA	1.2%	€ 738,623																																						
APPLE INC	1.1%	€ 649,516																																						
MICROSOFT CORP	1.1%	€ 630,398																																						
SAP	1.0%	€ 568,541																																						
SANOFI SA	1.0%	€ 566,950																																						
AMAZON COM INC	0.9%	€ 530,729																																						
ALLIANZ	0.8%	€ 502,615																																						
Other	87.0%	€ 51,740,778																																						
Total	100.0%	€ 59,473,383																																						

S9 Operationeel risico

Het operationeel risico is het risico op verlies als gevolg van inadequate of foutieve interne processen, mensen en systemen of externe gebeurtenissen. Operationele risico's hebben een negatieve impact op een goede uitvoering van de pensioenregeling. Voor deze operationele risico's geldt wel, dat een verregaande reductie hiervan onevenredig veel inspanning en kosten met zich mee kan brengen. Zowel de administrateur als de vermogensbeheerders hebben een document overlegd waaruit blijkt hoe zij de controle van hun werkzaamheden borgen. De vermogensbeheerders overleggen een ISAE3402-rapport (type II). Door het overleggen van dit rapport tonen de partijen aan het pensioenfonds én aan de accountant van het pensioenfonds aan, dat de uitvoering 'in control' is. Het overleggen van het ISAE3402-rapport komt tegemoet aan de Beleidsregel 'Uitbesteding Pensioenfonds'.

Scenario's en crisisplan

Extreme marktbevingen of rente bewegingen kunnen een grote impact hebben op de beleggingen van het pensioenfonds en daarmee de dekkingsgraad van het pensioenfonds. Dit geldt ook voor een verdere verhoging van de levensverwachting. De effecten van een rente schok of aandelen schok worden gemonitord in het risicodashboard wat elk kwartaal wordt gerapporteerd.

Effecten daling aandelen markten:

Ultimo 2018 was de totale vermogenspositie van het pensioenfonds EUR 266,5 miljoen. Hiervan is EUR 59,5 miljoen belegd in aandelen. Bij een daling van de waarde van de aandelen van 20% zal de dekkingsgraad circa 4,7% doen dalen. Dit risico is acceptabel vanwege de rendementsverwachting van de beleggingsportefeuille op lange termijn.

Effecten daling van de (markt) rente:

De rente heeft zowel invloed op de verplichtingen als op het vermogen. Bij een daling van de rente zullen de verplichtingen en beleggingen beide in waarde toenemen. Doordat de rente strategisch voor 70% is afgedekt wordt niet het gehele risico afgedekt en gehele afdekking van het risico zou de lange termijn rendementsverwachting negatief beïnvloeden. Dit betekent dat een rentedaling van 1% een daling van ongeveer 3,4% van de dekkingsgraad veroorzaakt (bron: risicorapportage Q4 2018)

Toekomstparagraaf

Vanaf 13 januari 2019 is de IORP II-richtlijn (Institution for Occupational Retirement Provision) van kracht. Dit houdt onder meer in dat eisen aan de inrichting van de risicobeheerfunctie, de actuariële functie en de interne auditfunctie concreet worden. Het bestuur heeft aan de toezichthouder, De Nederlandsche Bank, een toelichting gegeven op haar plannen. Het bestuur is voornemens om zowel de risicobeheer functie als de interne audit functie onder te brengen bij Steffi Schaab, bestuurder bij het fonds, en Willem Kuzee, thans nog voorzitter bij het verantwoordingsorgaan. Willem Kuzee zal voor het einde van 2019 zijn voorzittersrol bij het VO opgeven. De actuariële functie wordt uitbesteedt aan de certificerend actuaaris.

In het kader van IORP heeft het bestuur vastgesteld dat in 2019 het integraal risico management en IORP II speerpunten zijn voor het bestuur. Het bestuur zal in samenwerking met Dion Pensioen Services een nulmeting uitvoeren rond integraal risicomanagement en op basis daarvan bezien hoe de vertaling van risicomanagement naar interne audit gestalte kan worden gegeven. Als onderdeel hiervan zal het bestuur ook alle fondsdocumenten op onderlinge samenhang screenen.

Dekkingsgraad in 2019 en herstelplan

De beleidsdekkingsgraad per eind maart 2019 is 108,6%.

Toeslagen (indexatie) beleid actieve deelnemers Duyvis

De actieve deelnemers die deelnemer zijn in de pensioenregelingen Duyvis hebben een onvoorwaardelijke indexatie, welke wordt gefinancierd uit de premie.

De indexatie is gelijk aan de algemene loonontwikkeling bij de werkgever, maar is per 1 januari 2019 eenmalig gebaseerd op de afgeleide prijsindex over de periode oktober-oktober.

Deze bedroeg per 1 januari 2019 1,68%.

De actieve deelnemers die deelnemer zijn in de pensioenregelingen PepsiCo hebben in de nieuwe middelloonregeling vanaf 1 januari 2015 een onvoorwaardelijke indexatie, welke wordt gefinancierd uit de premie. De indexatie is gelijk aan de stijging van de afgeleide prijsindex over de periode oktober- oktober.

Deze bedroeg per 1 januari 2019 1,68%.

Toeslagen(indexatie) gewezen deelnemers en pensioengerechtigden

De beleidsdekkingsgraad was met 108,8% te laag om per 1 januari 2019 een toeslag toe te kennen. De ontwikkeling van dit prijsindexcijfer van oktober 2017 tot en met oktober 2018 bedraagt 1,68%. Dit is de maatstaf voor een volledige toeslag per 1 januari 2019.

De prijsindex is de afgeleide Consumenten Prijsindex voor alle huishoudens van oktober van het vorige jaar tot het overeenkomstige prijsindexcijfer van oktober van het jaar voorafgaand aan het voorafgaande jaar

Utrecht, 19 juni 2019

Stichting Pensioenfonds PepsiCo Nederland

Namens het bestuur,

Dhr. R.J.P. Siebesma (Voorzitter)

mevr. S. Schaab (Secretaris)

Dhr. D.R. Schilder (Lid)

Dhr. A.J.A.J. Wentrup (Lid)

Mevr. I.G.B. uit het Broek (Lid)

VERSLAG VAN DE VISITATIECOMMISSIE

Samenvatting Bevindingen Visitatie 2018

1. Inleiding

Het bestuur heeft VCHolland en daarmee de leden van de visitatiecommissie, na advies van het Verantwoordingsorgaan (VO) van het Fonds, de opdracht gegeven tot de uitvoering van een visitatie bij het Fonds in het kader van een driejaarscyclus van visitaties zoals met het Fonds is overeengekomen.

De visitatiecommissie (VC) heeft tot (wettelijke) taak toezicht te houden op (de totstandkoming van) het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het Fonds.

De visitatiecommissie is ten minste belast met het toezien op een adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur en legt verantwoording af over de uitvoering van de taken aan het verantwoordingsorgaan en de werkgever en in het jaarverslag.

Het intern toezicht vervult zijn taak zodanig dat het bijdraagt aan het effectief en slagvaardig functioneren van het Fonds en aan een beheerste en integere bedrijfsvoering.

VCHolland heeft voor de uitvoering van visitaties een werkwijze ontwikkeld die uiteindelijk uitmondt in een rapportage over de bevindingen en het oordeel van de visitatiecommissie. De visitatieperiode strekte zich uit tot de in 2019 over 2018 door het Fonds beschikbaar gestelde informatie.

2. Oordeel/bevindingen

Samenvattend oordeel:

De VC is van oordeel dat het beleid van het bestuur voldoende evenwichtig en op een voldoende zorgvuldige manier tot stand is gekomen en uitgevoerd. Er is sprake van een beheerste en integere bedrijfsvoering. Het bestuur is toereikend in control met betrekking tot de uitbestede activiteiten. Belangrijke gebeurtenissen op het gebied van nieuwe regelgeving, implementatie IOPR II en de transitie van de pensioenuitvoeringsorganisatie hebben bij het Fonds op adequate wijze tot acties geleid.

a. Follow up vorige visitatie

Het Fonds heeft de aanbevelingen uit de voorgaande visitatie voldoende zorgvuldig afgewogen en de hieruit voortvloeiende acties bewaakt. Er wordt door de VC een aanbeveling gedaan om de opvolging van de aanbevelingen structureel vast te leggen in een separaat document waardoor een audit rail beschikbaar komt voor de bewaking van de voortgang door het bestuur en de verantwoording hierover.

b. Algemene gang van zaken

Het Fonds volgt de ontwikkelingen op het gebied van wet- en regelgeving en het bestuur reageert op adequate wijze op financiële en niet-financiële ontwikkelingen. De actuele wettelijke verplichtingen voor het Fonds (waaronder AVG en IORP II) zijn op een alerte wijze opgepakt. Het bestuur maakt gebruik van diverse administratieve, juridische en actuariële adviseurs en laat zich tijdig adviseren over ontwikkelingen in wet- en regelgeving. De beleidsuitgangspunten en doelstelling van het Fonds zijn ongewijzigd. In 2018 is de toekomst van het Fonds door het bestuur geëvalueerd. Het bestuur is op basis hiervan van oordeel dat het pensioenfonds een sterke basis heeft om de pensioenregeling ook de komende jaren goed uit te kunnen voeren. De VC doet een enkele aanbeveling waaronder benchmarking van de kosten pensioenbeheer en vermogensbeheer.

c. Governance

De VC heeft kunnen vaststellen dat er binnen het Fonds sprake is van een toereikende governancestructuur. Er is sprake van een beheerste en integere bedrijfsvoering. Bij de besluitvorming neemt het bestuur een evenwichtige belangenbehartiging in aanmerking. De documentatie van de evenwichtige afweging van die belangen kan volgens de VC nog verder worden verbeterd. De VC volgt het Fonds in haar oordeel dat zij haar organisatie zodanig heeft ingericht dat goed bestuur is gewaarborgd en in materiële zin aan alle eisen is voldaan die in de Pensioenwet en de daarop gebaseerde regelgeving aan waarborging goed bestuur worden gesteld. De VC doet enkele aanbevelingen voornamelijk op het vlak van zorgvuldige vastlegging, regelingen, evaluaties en VO gerelateerd.

d. Geschiktheid

Het bestuur van het Fonds onderschrijft het belang van een deskundig, competent en professioneel bestuur. Het beleid van het Fonds wordt bepaald door personen die geschikt zijn voor de uitoefening van de activiteiten van het Fonds en wier betrouwbaarheid buiten twijfel staat. Het Fonds beschikt over een actueel geschiktheids- en opleidingsplan. Voor de verschillende commissies zijn in het geschiktheidsplan specifieke eisen vastgelegd. In het kader van de implementatie IORP II begin 2019 zijn een drietal sleutelfunctionarissen benoemd. Het Fonds beschikt over een adequate gedragscode met een verklaring 2018 van de compliance officer zonder bijzonderheden. Het VO heeft voldoende middelen om zijn taak naar behoren te vervullen. Er is budget beschikbaar om kennis en competenties verder te ontwikkelen. Hoewel het bestuur een relatief jonge gemiddelde leeftijd kent zijn er geen leden

onder de 40 jaar. Het bestuur besteedt aandacht aan de diversiteit in samenstelling van de fondsorganisatie. De VC doet een enkele aanbeveling over de inrichting van de functies van de sleutelfunctionarissen, uitvoering van het diversiteitsbeleid en de jaarlijkse evaluatie van het bestuur en VO.

e. Beleggingen

Gelijk aan voorgaand jaar volgt de VC het Fonds in haar oordeel dat zij voldoet aan de normen met betrekking tot de beleggingscyclus met de stappen beleidsvorming, implementatie, monitoring en evaluatie. De beleggingsstrategie sluit aan op de missie en voldoet aan de prudent person regel. Het fonds vertaalt het strategische beleggingsbeleid naar een concreet beleggingsplan met gedetailleerde strategische normwegingen, bandbreedtes en risicolimieten die aansluiten bij de risicohouding van het Fonds. Het bestuur heeft met een delegatie van het VO in 2018 een ALM studie uitgevoerd. Mede als gevolg van het bestaande reservetekort is besloten het risicoprofiel niet te vergroten. De VC doet een aanbeveling de betrokkenheid van het bestuur bij het vaststellen beleggingsbeleid en uitvoering daarvan verder te vergroten. Een enkele aanbeveling wordt gedaan over het opstellen van een investmentcase per beleggingscategorie, ALM studie en de periodieke evaluatie van de externe adviseur.

f. Risico's

De beleggingsadviescommissie is belast met het risicobeheer van de financiële risico's en wordt ondersteund door externe deskundigen. Er is geen separatie commissie risicomanagement. Met de aanpassingen in het kader van IORP II, waaronder benoemingen in het risicomanagement is hernieuwde aandacht voor de inrichting van de functie sleutelfunctiehouder risicobeheer. Het Fonds draagt zorg voor een systematische analyse en beheersing van de risico's die samenhangen met de uitbesteding van de werkzaamheden. Voor de beoordeling van de risico's op deze uitbesteding wordt gebruik gemaakt van ISAE 3402 (type 2) rapportages en COS 3000 rapportage. Deze rapportages worden door het fonds beoordeeld. Het bestuur heeft op structurele wijze invulling gegeven aan de beheersing van het integriteitsrisico. De VC doet een aanbeveling structureel aandacht te besteden aan het integraal risicomanagement door onder andere dit onderdeel periodiek op de bestuursagenda te agenderen.

g. Communicatie

Naar de mening van de VC voert het Fonds een adequaat communicatiebeleid. De communicatiecommissie heeft daarbij een adviserende rol. Ter onderbouwing en invulling van de door het bestuur opgesteld communicatiebeleid is een communicatieplan opgesteld. Het Fonds hanteert een checklist informatievervalsing ter toetsing van de geldende wet- en regelgeving.

De visitatiecommissie

Jacques Nieuwenhuizen

Frank Rijksen

Mariëtte Simons

REACTIE VAN HET BESTUUR OP HET VERSLAG VAN DE VISITATIECOMMISSIE

Het bestuur heeft het overleg en de audit van de visitatiecommissie als zeer zinvol ervaren.

De ervaringen en aanbevelingen van de visitatiecommissie onder andere op het gebied van integraal risicomanagement en implementatie IORP II en aanbevelingen ten aanzien van governance worden ter harte genomen om de structuur van het pensioenfonds verder te versterken.

VERSLAG VAN HET VERANTWOORDINGSORGAAN

Inleiding

Het Verantwoordingsorgaan (VO) vertegenwoordigt alle belanghebbenden van het fonds; werknemers, werkgever en Pensioengerechtigden. Jaarlijks toetst het VO op welke wijze het bestuur van Stichting Pensioenfonds PepsiCo Nederland invulling heeft gegeven aan zijn taak.

Het VO is bevoegd zowel gevraagd als ongevraagd een oordeel te geven over de beleidskeuzes die het bestuur heeft gemaakt voor de toekomst, maar vooral ook een oordeel over het handelen in het afgelopen jaar.

Bij de verantwoording die moet worden afgelegd door het bestuur gaat het om de vraag of het bestuur bij zijn beleidskeuzes op een evenwichtige manier rekening heeft gehouden met de belangen van alle belanghebbenden.

De taken van het VO zijn vastgelegd in het Reglement Verantwoordingsorgaan.

Samenstelling

Gedurende 2018 bestond het VO uit:

Mandy de Git	namens werkgever
Han Kolk	namens werknemers
Willem Kuzee	namens werknemers
Frans de Vos	namens gepensioneerden

Vergaderingen

Het VO vergadert een aantal malen per jaar en heeft daarnaast regelmatig onderling (telefonisch of op locatie) contact. Daarnaast woont het VO of een afvaardiging daarvan regelmatig vergaderingen SPPN bij.

Werkwijze

Om zich een goed oordeel te kunnen vormen over het gevoerde beleid, heeft het VO gesprekken gevoerd met het bestuur van SPPN, heeft het actief vergaderingen van het SPPN bijgewoond en heeft het bestuursbesluiten beoordeeld met behulp van de zogenaamde besluitvormings-formulieren. Het VO heeft verder alle benodigde informatie ontvangen en heeft kennis genomen van onder meer:

- Het (voorlopig) jaarverslag;
- Notulen van het bestuursvergaderingen;

- ABTN;
- Communicatieplan;
- Rapport van de certificerende actuaris;
- Rapport van de accountant;
- Communicatie richting deelnemers (schriftelijk/website/etc.);
- De rapportage van de visitatiecommissie.

Visitatiecommissie (VC)

Het VO heeft kennisgenomen van het rapport van de VC. Bevindingen werden op een 7-tal terreinen opgesteld:

- Opvolging aanbevelingen uit algehele visitatie 2016;
- Algemene gang van zaken;
- Governance;
- Deskundigheid / geschiktheid;
- Beleggingen;
- Risicobeheer;
- Communicatie.

Op alle terreinen scoorde het pensioenfonds een voldoende. Uiteraard zijn er een aantal aanbevelingen, echter deze geven geen aanleiding tot zorgen. Daarnaast heeft het bestuur aangegeven deze aandachtspunten actief op te pakken..

Algemeen oordeel over het gevoerde beleid

Indexatie en Pensioenambitie

Doordat de dekkinggraad lager is dan het VEV kon geen indexatie worden toegekend. Een herstelplan is gedefinieerd om in de toekomst weer aan de indexatieambitie te kunnen voldoen.

Communicatie

Het bestuur is zich bewust dat relevante, juiste en tijdige communicatie richting deelnemers van groot belang is en handelt daar naar.

Risicomanagement

Het risicobewustzijn is bij het bestuur nadrukkelijk aanwezig, zowel voor financiële en niet financiële risico's. De risico's worden gemonitord.

Governance

De organisatie van het bestuur en de bestuursvergaderingen is consciëntieus. De notulen die van de vergaderingen gemaakt worden zijn van hoog niveau.

Kostenbeheersing

Een van de actiepunten van het bestuur is om de beheerskosten van het fonds te verlagen. Als gevolg eenmalige activiteiten (transitie fonds administratie) en voorbereiding op nieuwe wetgeving (IORP II) zijn de kosten dit jaar uitzonderlijk hoog.

Transitie Fondsadministratie

Naar aanleiding van een eerder genomen besluit, heeft het bestuur in 2018 de transitie van de administratie naar Dion Pensioen Services BV per begin 2019 voorbereid. Deze intensieve voorbereiding heeft geleid tot een soepele overgang in 2019.

IORP II Richtlijn

Anticiperend op de nieuwe wetgeving betreffende de IORP II richtlijn, heeft het bestuur zich de tweede helft van 2018 goed voorbereid op deze wetgeving.

Conclusies

Het VO is van mening dat het bestuur van het pensioenfonds haar taken en verantwoordelijkheden op een juiste wijze heeft uitgevoerd met een juiste behartiging van de belangen van alle deelnemers.

Besluiten zijn genomen met inachtneming van de door het bestuur gedefinieerde Missie, Visie en Strategie.

Tenslotte spreekt het VO haar zorg uit over de hoge uitvoeringskosten en dringt er bij het bestuur op aan om in 2019 een significante reductie te realiseren.

Utrecht, 2 mei 2019

Mande Git	namens Werkgever,
Han Kolk	namens Werknemers,
Willem Kuzee	namens Werknemers.
Frans de Vos	kandidaat namens gepensioneerden

REACTIE VAN HET BESTUUR OP HET VERSLAG VAN HET VERANTWOORDINGSORGAAN

Het bestuur kijkt terug op een constructief jaar van samenwerking met het VO en zal op de ingeslagen weg doorgaan.

In 2018 zijn we reeds begonnen met de implementatie van IORP II (o.a. sleutenfuncties) die conform Europese wetgeving ingevoerd dient te worden en in 2019 en 2020 zal deze implementatie (pas) worden afgerond. Hierbij moet worden aangetekend dat dit reeds in 2018 maar ook de komende jaren de nodige (extra) kosten met zich meebrengt. Naast IORP II hebben wij tevens de transitie naar een nieuwe administrateur gehad. Ondanks dat dit op termijn tegen lagere kosten zal worden verzorgd, hebben wij in 2018 extra kosten moeten maken met betrekking tot overgang/implementatie etc naar Dion.

Het bestuur vindt kostenbeheersing van groot belang en heeft ook het afgelopen jaar getracht de kosten te verlagen. Hierbij dient rekening te worden gehouden met de toenemende wet- en regelgeving en pensioenfondsvereisten die verlaging van kosten uitdagend maken.

JAARREKENING

Balans per 31 december 2018

Staat van baten en lasten over 2018

Kasstroomoverzicht over 2018

Toelichting

Balans per 31 december 2018

(bedragen in duizenden EUR)

(na bestemming van het saldo van baten en lasten)

		31-12-2018	31-12-2017
ACTIVA			
Beleggingen voor risico pensioenfonds			
Aandelen	(1)	59.474	63.355
Vastrentende waarden	(2)	189.279	183.186
Derivaten	(3)	15.549	12.728
Liquide middelen	(4)	<u>12.870</u>	<u>11.161</u>
		277.172	270.430
Vorderingen en overlopende activa	(5)	<u>4.994</u>	<u>2.974</u>
		282.166	273.404
PASSIVA			
Stichtingskapitaal en reserves	(6)	<u>16.525</u>	<u>19.254</u>
		16.525	19.254
Technische voorzieningen			
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds	(7)	249.955	240.446
Derivaten	(3)	1.266	1.959
Schuld aan kredietinstellingen	(8)	959	-
Overige schulden en overlopende passiva	(9)	<u>13.461</u>	<u>11.745</u>
		282.166	273.404
Nominale dekkingsgraad in %		106,6%	108,0%

Staat van baten en lasten over 2018

(bedragen in duizenden EUR)

		2018	2017
Baten			
Bijdragen van werkgever en werknemers	(10)	8.705	8.464
Beleggingsresultaten risico pensioenfonds	(11)	3.517	-1.093
Overige baten	(12)	140	-
		12.362	7.371
Lasten			
Pensioenuitkeringen	(13)	-3.685	-3.443
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	(14)	-1.107	-705
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor rekening pensioenfonds	(7)		
• Pensioenopbouw		- 6.772	-6.842
• Toeslagverlening en overige toeslagen		-	-
• Rentetoevoeging		612	531
• Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten		3.752	3.515
• Wijziging marktrente		-12.661	3.637
• Wijziging actuariële uitgangspunten en actualiseren overlevingskansen		5.041	1.080
• Wijziging uit hoofde overdracht van rechten		2	-
• Overige mutatie technische voorziening		517	-215
		-9.509	1.706
Saldo herverzekeringen	(15)	-519	-124
Saldo overdrachten van rechten	(16)	-271	19
Overige lasten	(17)	-	-35
		-15.091	-2.582
Saldo van baten en lasten		-2.729	4.789
Bestemming saldo van baten en lasten:			
Mutatie solvabiliteitsreserve		1.194	-2.180
Mutatie algemene reserve		-3.923	6.969
		-2.729	4.789

Kasstroomoverzicht over 2018

(bedragen in duizenden EUR)

	2018	2017
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premies	8.314	8.423
Ontvangen waardeoverdrachten	95	30
Ontvangen uitkeringen van herverzekeraars	-	-
Betaalde pensioenuitkeringen	-3.666	-3.440
Betaalde waardeoverdrachten	-366	-11
Betaalde premies herverzekering	-519	-76
Betaalde pensioenuitvoerings- en administratiekosten	-1.084	-782
Overige ontvangsten	140	-
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten	2.914	4.144
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Verkopen en aflossingen van beleggingen*	133.294	5.248
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	2.720	3.493
Aankopen beleggingen verstrekkingen van beleggingen*	-139.318	-12.239
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-261	-312
Transacties uit hoofde van collateral management	1.730	-4.570
Saldo overige kasstromen uit hoofde van beleggingsactiviteiten	25	-2
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten	-1.810	-8.382
Mutatie geldmiddelen	1.104	-4.238
Liquide middelen		
Saldo liquide middelen 1 januari	11.707	15.945
Saldo liquide middelen 31 december**	12.811	11.707
Mutatie liquide middelen	1.104	-4.238

* In het 2de kwartaal van 2018 heeft er een herstructurering van de beleggingsportefeuille plaatsgevonden waardoor het volume van de aan en verkopen in 2018 behoorlijk hoger is ten opzichte van 2017.

** De stand van de liquide middelen ultimo van het jaar betreft het saldo van de stand van de liquide middelen op de betaalrekening van het fonds (900), op de balans gepresenteerd onder de vorderingen en overlopende activa en het saldo van de beleggingsrekeningen van het fonds (-959), op de balans gepresenteerd onder schuld aan kredietinstellingen en de vordering uit hoofde van collateral (12.870), op de balans gepresenteerd onder de beleggingen voor risico van het pensioenfonds.

Toelichting

1. Inleiding

Stichting Pensioenfonds PepsiCo Nederland is opgericht op 23 december 2013 en statutair gevestigd in Utrecht (hierna 'het fonds'). Het fonds is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 30169415. Stichting Pensioenfonds PepsiCo Nederland is een ondernemingspensioenfonds en is aangesloten bij de Pensioenfederatie.

Het doel van fonds is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden ter zake van ouderdom en overlijden; tevens verstrekt het fonds uitkeringen aan arbeidsongeschikte deelnemers. Het fonds geeft invulling aan de uitvoering van de pensioenregelingen van PepsiCo Nederland B.V. en de onder PepsiCo Nederland B.V. vallende onderneming Duyvis Production B.V.

2. Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en met in achtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving.

Het bestuur heeft op 19 juni 2019 de jaarrekening vastgesteld.

Alle bedragen zijn vermeld in duizenden euro's, tenzij anders is vermeld. Beleggingen en pensioenverplichtingen worden gewaardeerd op actuele waarde. Overige activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij anders vermeld. Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben.

De jaarrekening is opgesteld na bestemming van het saldo van baten en lasten. De jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

3. Algemene grondslagen

3.1 Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten.

De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden

beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

Schattingen en veronderstellingen worden gebruikt bij het vaststellen van de waardering van de beleggingen en de voorziening pensioenverplichting van het pensioenfonds.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van herziening en toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

3.2 Schattingswijziging

In 2018 heeft zich de volgende schattingswijziging voorgedaan, welke betrekking heeft op de bepaling van de waarde van de voorziening pensioenverplichting:

- Overlevingstafels; Overgang naar Prognosetafel AG2018, startjaar 2019
- Ervaringssterfte; Overgang naar correctiefactoren gebaseerd op het gemiddelde van de inkomenscategorieën "Hoog" en "Hoog-Midden" (Mercer-model 2016).
- Opslag voor excassokosten; Verhoging van de opslag voor excassokosten van 2,5% naar 2,7%.
- Betalingsfrequentie: overgang van veronderstelde betaling aan het begin van iedere maand naar continue betaling (gemiddeld halverwege de maand).

De overgang van de overlevingstafels heeft ultimo 2018 een dalend effect gehad op de voorziening van circa 3,059 miljoen euro. De overgang van de ervaringssterfte heeft een dalend effect gehad van circa 1,928 miljoen euro. De verhoging van de opslag excasso heeft een verhogend effect gehad van 485 en de wijziging van de betalingsfrequentie heeft een dalend effect gehad van 539.

3.3 Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

3.4 Verantwoording van baten en lasten

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post 'Nog af te wikkelen transacties'. Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

3.5 Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

3.6 Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta's worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum.

Ultimo jaar zijn de volgende valutakoersen gehanteerd:

	31 december 2018	31 december 2017
USD	0.87478	0.83278
GBP	1.11411	1.12654
CHF	0.88738	0.85457
DKK	0.13400	0.13431
JPY	0.00797	0.00739
NOK	0.10102	0.10181
SEK	0.09867	0.10181

3.7 Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

3.8 Foutenherstel

Indien een materiële fout na de vaststelling van de jaarrekening wordt geconstateerd, wordt deze middels een retrospectieve verwerking hersteld. Dit houdt in dat het eigen vermogen aan het einde van het voorafgaande boekjaar wordt herrekend alsof de fout niet heeft plaatsgevonden. Het verschil tussen het eigen vermogen aan het eind van het voorafgaande boekjaar voor en na herrekening, wordt vervolgens verwerkt als een rechtstreekse mutatie van het eigen vermogen aan het begin van het huidige boekjaar.

De bate of last als gevolg van een eventueel herstel van een niet-materiële fout wordt verwerkt in de staat van baten en lasten van het huidige boekjaar.

Het pensioenfonds heeft in de jaarrekening van het boekjaar 2018 geen foutenherstel toegepast.

4. Grondslagen voor waardering van activa en passiva

4.1 Beleggingen voor risico pensioenfonds

Algemeen

In overeenstemming met de Pensioenwet worden beleggingen gewaardeerd op actuele waarde. Slechts indien de actuele waarde van een belegging niet betrouwbaar kan worden vastgesteld vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs.

Lopende interestposities uit hoofde van beleggingen worden separaat gepresenteerd onder de vorderingen en overlopende activa.

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde aandelenbeleggingsfondsen zijn gewaardeerd op de per balansdatum geldende beurskoers.

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde vastrentende waarde en participaties in beursgenoteerde beleggingsfondsen zijn gewaardeerd tegen de per de balansdatum geldende beurskoersen.

Indien vastrentende waarden of participaties in beleggingsinstellingen niet-beursgenoteerd zijn, vindt waardebepaling plaats op basis van de geschatte toekomstige netto kasstromen (rente en aflossingen) die uit de beleggingen zullen voortvloeien, contant gemaakt tegen de ultimo boekjaar geldende marktrente en rekening houdend met het risicoprofiel (kredietrisico; oninbaarheid) en de looptijden.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd op reële waarde, te weten de relevante marktnoteringen of, als die niet beschikbaar zijn, de waarde die wordt bepaald met behulp van marktconforme waardering modellen.

Overige beleggingen

De overige beleggingen worden gewaardeerd op basis van reële waarde, met inachtneming van de voor de belegging gangbare maatstaven.

Classificatie beleggingsfondsen

Indien er sprake is van beleggingen in beleggingsfondsen worden deze beleggingsfondsen geclassificeerd onder de rubriek waarin beoogd wordt te beleggen.

4.2 Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking, worden vorderingen gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten) onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid.

4.3 Solvabiliteitsreserve

De hoogte van de solvabiliteitsreserve is minimaal gelijk aan nul en maximaal gelijk aan de grens die in het Financieel Toetsingskader is gesteld voor het vereist vermogen inclusief het minimaal vereist (eigen) vermogen.

4.4 Algemene Reserve

Deze reserve dient ter opvang van mutaties in de solvabiliteitsreserve, voor financiering van indexaties en het dekken van andere algemene risico's. De algemene reserve wordt bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle actiefposten en posten van het vreemd vermogen, inclusief de technische voorziening voor risico van het pensioenfonds, overige technische voorzieningen en de solvabiliteitsreserve, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen in de balans zijn opgenomen. De hoogte van de algemene reserve kan negatief zijn.

4.5 Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

De voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds (VPV) wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (toezeggingen tot) toeslagen.

De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur.

Bij de berekening van de VPV is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of toeslagen over de opgebouwde pensioenaanspraken worden verleend. Alle per balansdatum bestaande besluiten tot toeslagverlening (ook voor besluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex ante-condities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van premies waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt rekening gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De voorziening voor pensioenverplichtingen is gebaseerd op de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen.

De technische voorziening wordt vastgesteld op basis van de volgende grondslagen:

- Levensverwachtingen conform de Prognose tafel AG2018, met correctiefactoren op de sterftekansen gebaseerd op het gemiddelde van de inkomenscategorieën "Hoog" en "Hoog-midden" (Mercer-model 2016). Het startjaar voor het vaststellen van de technische voorziening per 31 december 2018 is 2019.
- Partnerfrequenties (van toepassing bij de berekening van de TV voor uitgesteld nabestaandenpensioen voor actieve deelnemers en slapers). De partnerfrequentie op pensioenleeftijd 68 is gelijk aan 1. Voor de leeftijden tot 68 gelden de partnerfrequenties gebaseerd op de door het CBS gepubliceerde landelijke partnerfrequenties per 1 januari 2016.
- Leeftijdsverschil man – vrouw: 3 jaar.
- Rekenrente, door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per einde boekjaar.
- Voorziening voor uitgesteld wezenpensioen, 1,5% van de TV voor het uitgestelde partnerpensioen voor actieve, arbeidsongeschikte en gewezen deelnemers
- Voorziening voor toekomstige pensioenopbouw arbeidsongeschikten. De contante waarde van de vrijgestelde pensioenopbouw is voor 100% opgenomen in de TV.
- Opslag voor excassokosten, 2,7% van de netto premie (onderdeel van TV).
- Uitloopriscio. De over boekjaar 2017 verschuldigde risicopremies ten behoeve arbeidsongeschiktheidsgerelateerde dekkingen.
- Financieringsmethodiek. Stortingskoopsommen (dit betekent dat de netto technische voorziening op elk moment gelijk is aan de contante waarde van de verkregen pensioenaanspraken).
- Daadwerkelijke uitvoeringskosten worden na aftrek van de vrijgevallen excassokosten uit de uitkeringen in de kostendeekkende premie opgenomen.

4.6 Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

4.7 Dekkingsgraad

De (nominale) dekkingsgraad van het fonds wordt berekend door op balansdatum het balanstotaal minus de kortlopende schulden te delen op de technische voorzieningen zoals opgenomen in de balans.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds is de gemiddelde dekkingsgraad van de 12 maanden voorafgaand aan het moment van vaststelling.

De reële dekkingsgraad is gelijk aan de beleidsdekkingsgraad gedeeld door de indexatiedekkingsgraad (de dekkingsgraad waarbij volledige toeslag verlening mogelijk is).

5. Grondslagen voor bepaling resultaat

5.1 Bijdragen van werkgever en werknemers

Premiebijdragen zijn aan de periode toegerekend waarop zij betrekking hebben. De premie wordt berekend op basis van het pensioenreglement. De premiebijdragen bestaan uit de feitelijke premie op basis van het reglement en de bijschatting voor nog te ontvangen premie over het boekjaar.

5.2 Beleggingsresultaten risico pensioenfonds

Beleggingsresultaten zijn aan de periode toegerekend waarop ze betrekking hebben. Directe en indirecte resultaten en aan de verslagperiode toe te rekenen (gefactureerde of nog te factureren) kosten van beleggingen, worden afzonderlijk gepresenteerd. Onder de directe resultaten worden opbrengsten uit rente, dividend en dergelijke gepresenteerd. Dividend wordt op het moment van betaalbaarstelling verantwoord. Waardeveranderingen zijn indirecte beleggingsresultaten en worden aan de periode toegerekend waarin zij optreden.

5.3 Overige baten

Overige baten zijn aan de periode toegerekend waarop ze betrekking hebben.

5.4 Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen worden in de staat van baten en lasten opgenomen in de periode waarop zij betrekking hebben.

5.5 Pensioenuitvoerings- en administratiekosten

De pensioenuitvoerings- en administratiekosten worden in de staat van baten en lasten opgenomen in de periode waarop zij betrekking hebben.

5.6 Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor rekening pensioenfonds

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariële berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de technische voorziening van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

Toeslagverlening en overige toeslagen

De toeslagen op pensioenrechten van pensioengerechtigden en pensioenaanspraken van gewezen deelnemers worden jaarlijks vastgesteld door het bestuur van het fonds. Er bestaat een ambitie om jaarlijks de pensioenrechten van pensioengerechtigden en pensioenaanspraken van gewezen deelnemers aan te passen.

De daadwerkelijke toeslag in een jaar is voorwaardelijk. Het fonds heeft geen bestemmingsreserve gevormd en wordt geen premie betaald. De toeslagverlening wordt enkel gefinancierd uit het beleggingsrendement. Er is geen recht op toekomstige toeslagen. Het is niet zeker of en in hoeverre in de toekomst toeslagen worden verleend. De toeslag bedraagt maximaal de procentuele ontwikkeling van de afgeleiden consumentenprijsindex (cpi), zoals vastgesteld door het CBS.

Op pensioenrechten van pensioengerechtigden en pensioenaanspraken van gewezen deelnemers worden geen inhaaltoeslagen verleend.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen de nominale marktrente per balansdatum op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. Aan de voorziening pensioenverplichtingen wordt rente toegevoegd op basis van de éénjaarsrente volgens deze rentetermijnstructuur per het begin van de verslagperiode.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariael berekend en opgenomen in de technische voorziening. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenen van de verslagperiode.

Toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuariael berekend en opgenomen in de technische voorziening. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de kosten van de verslagperiode.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder het hoofd wijziging marktrente.

Wijziging actuariële uitgangspunten en actualiseren overlevingskansen

Dit betreft de mutatie van de voorziening pensioenverplichtingen als gevolg van de wijziging van:

- overgang van Prognosetafel AG2016 naar Prognosetafel AG2018;
- overgang van correctiefactoren gebaseerd op inkomensklasse 'Hoog' naar het gemiddelde van de inkomensklassen 'Hoog' en 'Hoog-midden';

- Wijziging van de opslag voor excassokosten van 2,5% naar 2,7% van de technische voorzieningen;
- wijziging van reservering op basis van maandelijkse prenumerando betalingen naar jaarlijkse continue betalingen.

Wijziging door overdracht van rechten

Dit betreft de mutatie van de voorziening pensioenverplichtingen als gevolg van ontvangen en uitbetaalde overdrachtswaarden.

Overige mutaties technische voorziening

Hierin is begrepen het sterfteresultaat en het resultaat op invaliditeit en arbeidsongeschiktheid.

5.7 Saldo overdracht van rechten

Waardeoverdrachten worden in de staat van baten en lasten opgenomen op het moment van overdracht van de pensioenverplichtingen.

5.8 Overige lasten

Overige lasten zijn aan de periode toegerekend waarop ze betrekking hebben.

6. Kasstroomoverzicht

Bij de weergave van de kasstroomactiviteiten wordt de directe methode toegepast. Dit houdt in dat alle ontvangsten en uitgaven ook als zodanig worden gepresenteerd. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit pensioenuitvoeringsactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

Toelichting balans

Activa

(bedragen in duizenden EUR)

Beleggingen voor risico pensioenfonds

1. Aandelen	2018	2017
Stand begin boekjaar	63.355	60.001
Aankopen	990	-
Verkopen/aflossingen	-330	-2.594
Herwaardering- en verkoopresultaat	-4.541	5.948
Stand einde boekjaar	59.474	63.355

Het fonds belegt alleen in beleggingsfondsen en bezit geen individuele effecten. Hierdoor wordt een relatief laag prijsrisico gelopen op een individueel aandeel. Door het beleggen in beleggingsfondsen wordt de beoogde spreiding gerealiseerd. De aandelenportefeuille bestaat uit twee BlackRock index fondsen, te weten iShares Index Europe Ex UK (11% van de totale portefeuille ultimo 2018) en iShares Developed World index (12% van de totale portefeuille ultimo 2018). De waardering van de beleggingsfondsen wordt dagelijks bepaald op basis van de onderliggende beursgenoteerde waarden. De benchmark is een samengesteld index. De aandelenbeleggingen kunnen als volgt naar regio's worden onderverdeeld:

Aandelen (regio)	Ultimo 2018	Ultimo 2017
Europa	59,4%	62,2%
Noord Amerika	33,9%	30,8%
Azië, Oceanië en overige	6,7%	7,0%
Totaal	100%	100%

2. Vastrentende waarden	2018	2017
Stand begin boekjaar	183.186	178.634
Aankopen*	138.293	12.239
Verkopen/aflossingen*	-133.060	-32
Herwaardering- en verkoopresultaat	860	-7.655
Stand einde boekjaar	189.279	183.186

*In het 2de kwartaal van 2018 heeft er een herstructurering van de beleggingsportefeuille plaats gevonden waardoor het volume van de aan en verkopen in 2018 behoorlijk hoger is ten opzichte van 2017.

(bedragen in duizenden EUR)

De vastrentende portefeuille bestaat uit één index beleggingsfonds, te weten BlackRock Ultra High Quality Government Bond Index Fund voor een bedrag van EUR 23.752 duizend ultimo 2018 (EUR 23.200 duizend ultimo 2017). De waardering van de beleggingen wordt dagelijks bepaald op basis van de onderliggende beursgenoteerde waarden. Daarnaast is er voor EUR 165.527 duizend (2017: EUR 159.986 duizend) rechtstreeks belegd in obligaties.

De modified duration van de vastrentende portefeuille ultimo 2018 is 27,2 jaar. De gewogen gemiddelde rente bedraagt 1,43%.

Ten aanzien van de kredietwaardigheid van de debiteuren van de vastrentende waardenportefeuille kan het volgende overzicht worden gegeven:

Credit rating	Ultimo 2018	Ultimo 2017
AAA	75,3	70,3%
AA	24,7	29,7%
A	-	-
Totaal	100%	100%

De landenspecificatie van de vastrentende waardenportefeuille is als volgt:

Vastrentende waarden (regio)	Ultimo 2018	Ultimo 2017
Europa	100,0%	100,0%
Noord Amerika	-	-
Azië, Oceanië	-	-
Overig	-	-
Totaal	100%	100%

Beleggingen voor risico pensioenfonds

Schattingen van de actuele waarde zijn een momentopname, gebaseerd op de marktomstandigheden en de beschikbare informatie over het financiële instrument. Deze schattingen zijn van nature subjectief en bevatten onzekerheden en zijn gebaseerd op een significante oordeelsvorming (bijvoorbeeld rentestand, volatiliteit, schatting van kasstromen, etc.) en kunnen daarom niet met precisie worden vastgesteld.

Op basis van deze verscheidenheid en gradaties in waarderingmethoden dienen de beleggingen te worden ingedeeld naar drie verschillende waarderingniveaus:

- Niveau 1: De waarde van de belegging is gebaseerd op direct waarneembare marktnoteringen van identieke beleggingen in een actieve markt.

(bedragen in duizenden EUR)

- Niveau 2: Actuele waarde wordt vastgesteld aan de hand van waarderingsmodellen waarin gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata.
- Niveau 3: De waarde wordt vastgesteld met waarderingsmodellen waarin geen gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata.

Op basis van deze indeling kan de beleggingsportefeuille als volgt worden samengevat:

Per 31 december 2018	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal
Aandelen	59.474	-	-	59.474
Vastrentende waarden	189.279	-	-	189.279
Derivaten (inclusief schuldpositie)	-	14.283	-	14.283
	248.753	14.283	-	263.036

Per 31 december 2017	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal
Aandelen	63.355	-	-	63.355
Vastrentende waarden	183.186	-	-	183.186
Derivaten (inclusief schuldpositie)	-	10.769	-	10.769
	246.541	10.769	-	257.310

3. Derivaten

Voor de uitvoering van het beleggingsbeleid maakt het fonds gebruik van financiële derivaten voor zover dit passend is. De portefeuillestructuur en het risicoprofiel, berekend inclusief de economische effecten van derivaten, dienen zich binnen de door het bestuur vastgestelde grenzen (limieten) te bevinden.

Het fonds gebruikt derivaten uitsluitend om de afdekking van het renterisico ten opzichte van de verplichtingen vorm te geven.

(bedragen in duizenden EUR)

De partijen waarmee de vermogensbeheerder derivaten mag afsluiten, zijn bij naam genoemd in de overeenkomst met de beheerder. Door de vermogensbeheerder wordt gebruik gemaakt van standaarden voor de ISDA- en CSA contracten, zodat posities van het fonds adequaat worden afgedekt door verkregen onderpanden en zekerheden. De volgende tabel geeft een samenvatting van de derivatenposities op 31 december.

2018				
Type contract	Contract- omvang	Saldo Waarde	Positieve waarde	Negatieve waarde
Valutaderivaten	-	-	-	-
Aandelenderivaten	-	-	-	-
Vastgoedderivaten	-	-	-	-
Renteswaps	77.000	14.283	15.549	-1.266
Swaptions	-	-	-	-
Kredietderivaten	-	-	-	-
Commodityderivaten	-	-	-	-
Overige derivaten	-	-	-	-
Stand per 31 december 2018	77.000	14.283	15.549	-1.266

2017				
Type contract	Contract- omvang	Saldo Waarde	Positieve waarde	Negatieve waarde
Valutaderivaten	-	-	-	-
Aandelenderivaten	-	-	-	-
Vastgoedderivaten	-	-	-	-
Renteswaps	48.518	10.769	12.728	-1.959
Swaptions	-	-	-	-
Kredietderivaten	-	-	-	-
Commodityderivaten	-	-	-	-
Overige derivaten	-	-	-	-
Stand per 31 december 2017	48.518	10.769	12.728	-1.959

Voor zover de posities een positief saldo hebben, staan derivaten onder de activa verantwoord. Indien zij een negatief saldo hebben, staan zij verantwoord als passiva onder de overlopende schulden en overlopende passiva.

(bedragen in duizenden EUR)

4. Liquide middelen	31-12-2018	31-12-2017
Saldo beleggingsrekening	-	21
Vordering uit hoofde van collateral/ afgegeven onderpand	12.870	11.140
	12.870	11.161

In 2018 is er als gevolg van de waardeontwikkeling van de rentederivaten collateral ontvangen ter grootte van EUR 12.870 (2017: EUR 11.140) in de vorm van liquide middelen. Dit bedrag staat niet ter vrije beschikking van het fonds, in tegenstelling tot de overige liquide middelen.

Overige toelichting

Premiebijdragende onderneming

Binnen de vastrentende portefeuille zijn beleggingen in de bijdragende onderneming uitgesloten, binnen de aandelenportefeuille kunnen zij voorkomen in het wereldaandelenmandaat.

Securities Lending

Binnen een aantal beleggingsfondsen waarin het fonds participeert, is er sprake van securities lending. Het fonds doet zelf niet direct aan securities lending. De waarde van het collateral voor deze beleggingen is minimaal gelijk aan de waarde van de uitgeleende stukken en wordt op dagbasis bepaald.

Per balansdatum is een gemiddeld bedrag van EUR 16,6 miljoen (2017: EUR 16,6 miljoen) uitgeleend in het kader van securities lending. Het onderpand per balansdatum bedraagt EUR 18,2 miljoen (2017: EUR 18,3 miljoen).

De vermogensbeheerder biedt het fonds een additionele bescherming tegen de mogelijkheid dat een tegenpartij (die effecten heeft geleend) failliet gaat in de vorm van een schadeloosstelling. Als de waarde van het verstrekte onderpand te kort schiet ten opzichte van de kosten om op de markt de geleende effecten terug te kopen, zal de vermogensbeheerder dit verschil aan het fonds vergoeden onder de voorwaarden van de schadeloosstelling.

Ontvangen onderpand:	31-12-2018	31-12-2017
In stukken	100,0%	100,0%
In geld	-	-
Totaal	100%	100%

Afgegeven onderpand

Er is ultimo 2018 voor een bedrag ter grootte van EUR 1.896 in de vorm van obligaties van het fonds "FRANCE (REPUBLIC OF) 1.750 25/5/2066" in onderpand gegeven.

(bedragen in duizenden EUR)

5. Vorderingen en overlopende activa	31-12-2018	31-12-2017
Vorderingen uit herverzekering	3	3
Te ontvangen obligatierente	3.829	2.425
Te ontvangen pensioenpremies	262	-
Bank ABN Amro	900	546
	4.994	2.974

De gemiddelde looptijd van de vorderingen is korter dan een jaar. De middelen beschikbaar op de rekening-courant bij de bank staan volledig ter vrije beschikking van het fonds.

Passiva

(bedragen in duizenden EUR)

6. Stichtingskapitaal en reserves

Verloopoverzicht aanwezig eigen vermogen			
	Reserve solvabiliteit	Algemene Reserve	Totaal
Stand per 1 januari 2017	30.245	-15.780	14.465
Bestemming saldo van baten en lasten 2017	-2.171	6.960	4.789
Stand per 1 januari 2018	28.074	-8.820	19.254
Bestemming saldo van baten en lasten 2018	1.194	-3.923	-2.729
Stand per 31 december 2018	29.268	-12.743	16.525

De reserve solvabiliteit is vastgesteld ter grootte van het vereist eigen vermogen.

De verschillende dekkingsgraden ultimo jaar zijn als volgt:

Stand ultimo	2018	2017
Nominale dekkingsgraad	106,6%	108,0%
Reële dekkingsgraad	87,2%	85,6%
Beleidsdekkingsgraad	108,8%	107,3%
Vereiste dekkingsgraad	111,7%	111,7%
Minimaal vereiste dekkingsgraad	104,2%	104,2%

De vermogenspositie van het pensioenfonds kan als gevolg hiervan worden gekarakteriseerd als dekkingstekort.

Op basis hiervan bedraagt het aanwezig, minimaal vereist en vereist eigen vermogen op 31 december:

Stand ultimo	2018	2017
Aanwezig eigen vermogen	266.480	259.700
Minimaal vereist eigen vermogen	260.414	250.519
Vereist eigen vermogen	279.223	268.520

(bedragen in duizenden EUR)

Het vereist eigen vermogen wordt afgeleid uit de per risico benodigde buffer. Deze per risico bepaalde buffer wordt vervolgens verminderd met het diversificatie-effect. Dit saldo vormt vervolgens het vereist eigen vermogen. De per risico benodigde buffer en het daaruit berekende vereist eigen vermogen zijn opgenomen in de volgende tabel. Deze zijn gebaseerd op de actuele mix.

PER RISICO BENODIGDE BUFFER / VEREIST EIGEN VERMOGEN		
Risico	2018	2017
Renterisico	5.936	5.245
Risico zakelijke waarden	16.753	16.111
Valutarisico	6.004	6.232
Commodities risico (grondstoffenrisico)	-	-
Kredietrisico	10.728	10.418
Verzekeringstechnische risico's	8.909	8.634
Liquiditeitsrisico	-	-
Concentratierisico	-	-
Operationeel risico	-	-
Totaal	48.330	46.640
Af: Diversificatie-effect	-19.062	-18.566
Vereist eigen vermogen ultimo	29.268	28.074

Herstelplan

Vanwege het dekkingstekort geldt voor het fonds een herstelplan. Dit herstelplan is op 15 december 2015 bij DNB ingediend en door DNB op 15 februari 2016 ongewijzigd goedgekeurd. Per 31 december 2018 is het herstelplan geactualiseerd. De actualisatie van het herstelplan is voor het einde van het eerste kwartaal 2019 aan DNB gestuurd.

De belangrijkste maatregelen uit het herstelplan zijn:

- De premie is gelijk aan de zuiver kostendeekkende premie. De premie draagt hiermee altijd bij aan een eventueel benodigd herstel.
- Geen (voorwaardelijke) toeslagverlening bij een beleidsdekkingsgraad onder 110%.
- Herstel van de beleggingsrendementen.
- Als absoluut laatste maatregel, het korten van opgebouwde aanspraken en rechten. In het geactualiseerde herstelplan per 31-12-2018 is het korten van de opgebouwde aanspraken en rechten niet aan de orde.

(bedragen in duizenden EUR)

7. Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

Ontwikkeling van de voorziening pensioenverplichtingen	2018	2017
Beginstand 1/1	240.446	242.152
Eindstand 31/12	249.955	240.446
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen	9.509	-1.706

De samenstelling van de totale voorziening pensioenverplichtingen per categorie is als volgt:

	31-12-2018	31-12-2017
Actieven en arbeidsongeschikten (+IBNR)	95.193	97.199
Premievrije rechten ('slapers')	95.471	84.504
Pensioentrekkenden	59.291	58.743
	249.955	240.446

De mutatie in de voorziening pensioenverplichtingen is als volgt uit te splitsen:

	2018	2017
Pensioenopbouw	6.772	6.842
Toeslagverlening en overige toeslagen	0	-
Rentetoevoeging	-612	-531
Onttrekking voor pensioenuitkeringen en Pensioenuitvoeringskosten	- 3.752	-3.515
Wijziging marktrente	12.661	-3.637
Wijziging actuariële uitgangspunten en actualiseren overlevingskansen	- 5.041	-1.080
Wijziging uit hoofde overdracht van rechten	- 2	-
Overige mutatie technische voorziening	- 517	215
	9.509	-1.706

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariële berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de technische voorziening van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

(bedragen in duizenden EUR)

Toeslagverlening en overige toeslagen

De toeslagen op pensioenrechten van pensioengerechtigden en pensioenaanspraken van gewezen deelnemers worden jaarlijks vastgesteld door het bestuur van het fonds. Er bestaat een ambitie om jaarlijks de pensioenrechten van pensioengerechtigden en pensioenaanspraken van gewezen deelnemers aan te passen.

De daadwerkelijke toeslag in een jaar is voorwaardelijk. Het fonds heeft geen bestemmingsreserve gevormd en wordt geen premie betaald. De toeslagverlening wordt enkel gefinancierd uit het beleggingsrendement. Er is geen recht op toekomstige toeslagen. Het is niet zeker of en in hoeverre in de toekomst toeslagen worden verleend.

De toeslag bedraagt maximaal de procentuele ontwikkeling van de afgeleiden consumentenprijsindex (cpi), zoals vastgesteld door het CBS.

Het bestuur van het fonds heeft toegezegd om elk jaar een specificatie te geven van het verschil tussen de volledige en de werkelijk toegekende toeslag. Voor de gewezen deelnemers en de pensioengerechtigden is deze specificatie in de volgende tabel opgenomen.

Toeslag voor gepensioneerden en slapers (inactieven)	Volledige toeslag	Toegekende toeslag	Vershil
Jaar 2009 (toeslag per 1 januari 2010) (voormalig Stichting Pensioenfonds Duyvis)	0,4%	0,0%	-0,4%
Jaar 2009 (toeslag per 1 januari 2010) (voormalig Stichting Pensioenfonds Smiths)	0,4%	0,2%	-0,2%
Jaar 2010 (toeslag per 1 januari 2011)	1,4%	0,0%	-1,4%
Jaar 2011 (toeslag per 1 januari 2012)	2,3%	0,0%	-2,3%
Jaar 2012 (toeslag per 1 januari 2013)	2,0%	0,0%	-2,0%
Jaar 2013 (toeslag per 1 januari 2014)	0,9%	0,5%	-0,4%
Jaar 2014 (toeslag per 1 januari 2015)	0,75%	0,39%	-0,36%
Jaar 2015 (toeslag per 1 januari 2016)	0,41%	0,0%	-0,41%
Jaar 2016 (toeslag per 1 januari 2017)	0,36%	0,0%	-0,36%
Jaar 2017 (toeslag per 1 januari 2018)	1,34%	0,0%	-1,34%
Jaar 2018 (toeslag per 1 januari 2019)	1,68%	0,0%	-1,68%

Op de pensioenrechten van pensioengerechtigden en pensioenaanspraken van gewezen deelnemers zijn per 1 januari 2019 geen toeslagen verleend.

Op pensioenrechten van pensioengerechtigden en pensioenaanspraken van gewezen deelnemers worden geen inhaaltoeslagen verleend.

(bedragen in duizenden EUR)

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen de nominale marktrente per balansdatum op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. Aan de voorziening pensioenverplichtingen wordt rente toegevoegd op basis van de éénjaarsrente volgens deze rentetermijnstructuur per het begin van de verslagperiode.

Over het boekjaar 2018 bedraagt de rente -0,26%. Over het boekjaar 2017 bedroeg de rente -0,217%.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariael berekend en opgenomen in de technische voorziening. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenen van de verslagperiode.

Toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuariael berekend en opgenomen in de technische voorziening. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de kosten van de verslagperiode.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder het hoofd wijziging marktrente.

Ultimo 2018 kwam de rentetermijnstructuur ongeveer overeen met een gemiddelde rekenrente van 1,5% (2017: 1,6%).

Wijziging actuariële uitgangspunten en actualiseren overlevingskansen

In 2018 zijn de volgende actuariële uitgangspunten gewijzigd:

- overgang van Prognosetafel AG2016 naar Prognosetafel AG2018;
- overgang van correctiefactoren gebaseerd op inkomensklasse 'Hoog' naar het gemiddelde van de inkomensklassen 'Hoog' en 'Hoog-midden';
- Wijziging van de opslag voor excassokosten van 2,5% naar 2,7% van de technische voorzieningen;
- wijziging van reservering op basis van maandelijkse prenumerando betalingen naar jaarlijkse continue betalingen.

De totale impact van deze wijzigingen komt uit op een totaal dalend effect op de voorziening van 5.041.

Wijziging uit hoofde overdracht van rechten

Dit betreft de mutatie van de voorziening pensioenverplichtingen als gevolg van ontvangen en uitbetaalde overdrachtswaarden.

(bedragen in duizenden EUR)

Overige mutatie technische voorziening

Hierin is begrepen het sterfteresultaat en het resultaat op invaliditeit en arbeidsongeschiktheid.

Resultaat op kanssystemen:	2018	2017
Sterfte	268	527
Arbeidsongeschiktheid	-231	-481
Mutaties	480	169
	517	215

Het resultaat op arbeidsongeschiktheid kan verder onderverdeeld worden onder de volgende posten:

	2018	2017
Veronderstelde arbeidsongeschiktheid (vrijval risicopremie uit IBNR)	506	898
Waargenomen arbeidsongeschiktheid	-168	-351
Correcties over voorgaande boekjaren	226	-1.028
Franchisewijziging arbeidsongeschikten PepsiCo ¹	-615	0
Toekomstige verhogingen arbeidsongeschikten Duyvis ²	-180	0
	-231	-481

¹Per 1 januari 2015 en per 1 januari 2018 is de pensioenregeling van PepsiCo gewijzigd. De regeling is versoepeld, onder andere door de verhoging van de pensioenrichtleeftijd. Als compensatie is de franchise verlaagd. De verlaging van de franchise is destijds echter niet verwerkt voor deelnemers die premievrijstelling wegens arbeidsongeschiktheid genieten. De verlaging van de franchise per achtereenvolgens 1 januari 2015 en 1 januari 2018 leidt tot een verwachte stijging van de voorziening van 615. Dit bedrag is toegevoegd aan de TV per 31 december 2018.

²De schadereserve voor de arbeidsongeschikte deelnemers in de regeling van Duyvis werd bepaald op basis van de huidige pensioengrondslag. Conform het pensioenreglement worden het pensioengevend salaris en de franchise jaarlijks verhoogd met de loonindex. Met ingang van 31 december 2018 wordt in de TV rekening gehouden met de toename van de pensioenopbouw als gevolg van de toekomstige verhogingen van de pensioengrondslag. Hiertoe is een bedrag van 180 toegevoegd aan de TV.

(bedragen in duizenden EUR)

Korte beschrijving van de pensioenregelingen

Reglement PepsiCo per 2018

De pensioenregeling PepsiCo is een middelloonregeling met onvoorwaardelijke indexatie voor de actieven met een pensioenleeftijd van 68 jaar. Jaarlijks wordt een aanspraak op ouderdomspensioen opgebouwd van 1,875% van de in het betreffende jaar van deelneming voor de deelnemer vastgesteld pensioengrondslag. De pensioengrondslag is gelijk aan het pensioensalaris verminderd met de franchise. Tevens bestaat er recht op nabestaanden- en wezenpensioen. Gedurende de deelneming worden de opgebouwde aanspraken verhoogd met de stijging van de Consumenten Prijsindex "alle bestedingen afgeleid" met een maximum van 2,5%. Overeenkomstig artikel 10 van de Pensioenwet kwalificeert de pensioenregeling als een uitkeringsovereenkomst. De belangrijkste kenmerken van de regeling zijn opgenomen in het bestuursverslag op pagina 14.

Reglement Duyvis per 2018

De pensioenregeling Duyvis is een middelloonregeling met onvoorwaardelijke indexatie voor de actieven met een pensioenleeftijd van 68 jaar. Jaarlijks wordt een aanspraak op ouderdomspensioen opgebouwd van 1,875% van de in het betreffende jaar van deelneming voor de deelnemer vastgesteld pensioengrondslag. De pensioengrondslag is gelijk aan het pensioensalaris verminderd met de franchise. Tevens bestaat er recht op nabestaanden- en wezenpensioen. Gedurende de deelneming worden de opgebouwde aanspraken verhoogd met de stijging van de loonindex. Overeenkomstig artikel 10 van de Pensioenwet kwalificeert de pensioenregeling als een uitkeringsovereenkomst. De belangrijkste kenmerken van de regeling zijn opgenomen in het bestuursverslag op pagina 15.

8. Schuld aan kredietinstelling	31-12-2018	31-12-2017
Beleggingsrekeningen	959	-
	959	-

Dit betreft het negatieve saldo van de beleggingsrekeningen welke onder beheer zijn bij Black Rock.

9. Overlopende schulden en overlopende passiva	31-12-2018	31-12-2017
Crediteuren/ Nog te ontvangen facturen	498	379
Loonheffing en premies	72	75
Schuld uit hoofde van collateral	12.870	11.140
Schuld aan werkgever	-	129
Overige schulden	21	22
	13.461	11.745

De looptijd van de schulden is korter dan een jaar.

Toelichting financiële instrumenten

Algemeen

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen.

Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit. Het belangrijkste risico voor het fonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd. Indien de solvabiliteit van het fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het fonds de premie voor de onderneming en/of deelnemers moet verhogen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele indexatie van opgebouwde pensioenrechten.

Instrumenten

Als gevolg van de beleggingsactiviteiten wordt het fonds geconfronteerd met risico's gerelateerd aan de financiële instrumenten. De belangrijkste financiële risico's zijn: marktrisico, kredietrisico en liquiditeitsrisico. Het fonds heeft het vermogensbeheer uitbesteed aan BlackRock Advisors (UK) Limited. Met deze partij is een vermogensbeheerovereenkomst gesloten waarin de beleggingsrestricties zijn uitgewerkt. De beleggingscommissie bewaakt via een risicomanagementsysteem de beleggingsportefeuille, zodat steeds binnen de restricties wordt belegd. Het bestuur ontvangt periodiek rapportages van de vermogensbeheerder en van Mercer Investments en toetst of wordt voldaan aan de overeenkomst.

Marktrisico

Marktrisico omvat de mogelijkheden voor winst of verlies en omvat het prijs(koers)risico, valutarisico en het renterisico.

Renterisico

Het fonds loopt onder andere een renterisico doordat de exposure en de modified duration van de vastrentende waarden afwijkt van de exposure en de verwachte modified duration van de technische voorziening. De totale rentegevoeligheid van de vastrentende waarden is lager dan de totale rentegevoeligheid van de technische voorziening. Bij een daling van de rente zal de stijging van de vastrentende waarden hierdoor lager zijn dan de stijging van de technische voorziening, het fonds loopt hierdoor een renterisico.

De modified duration wordt in het volgend overzicht weergegeven:

- modified duration vastrentende waarden: 27,2 jaar
- gewogen gemiddelde rente vastrentende waarden: 0,91%
- modified duration technische voorziening: 22,8 jaar
- gewogen gemiddelde rente technische voorziening: 1,50% (marktrente)

Uit de risicorapportage volgt dat een daling van de rente met 1%-punt de dekkingsgraad met 4,8%-punt doet dalen. Een stijging van de rente met 1%-punt zal resulteren in een stijging van de dekkingsgraad met circa 7,0%punt.

Valutarisico

Het totaalbedrag dat buiten de euro wordt belegd bedraagt ultimo jaar 13,6% (2017: 14,3%) van de beleggingsportefeuille. De belangrijkste valuta daarin is de USD. Ultimo 2018 is er een US dollar exposure van circa EUR 19.216 duizend (2017: EUR 19.208 duizend). Er vindt geen directe afdekking plaats van het valutarisico. Een daling van 10% van de US dollar heeft een daling van 0,7%-punt van de dekkingsgraad tot gevolg.

Prijrisico

Prijrisico is het risico van waardewijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen, die wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Het prijrisico wordt allereerst gemitigeerd door de strategische allocatie tussen aandelen en obligaties. Het bestuur bepaald hierbij bijvoorbeeld op basis van risicomodellen het maximaal te beleggen percentage in aandelen (het prijrisico bij aandelen is groter dan vastrentende waarden). De strategische allocatie is tevens afhankelijk van afspraken met de herverzekeraar. Na de strategische allocatie vindt binnen de betreffende beleggingscategorieën spreiding plaats tussen regio's en bedrijfstakken waarin wordt belegd. Het fonds belegt zowel in beleggingsfondsen als individuele effecten. Doordat binnen de aandelenportefeuille uitsluitend wordt belegd in beleggingsfondsen en de spreiding binnen de beleggingsfondsen groot is, wordt een relatief laag prijrisico gelopen op een individueel aandeel.

Kredietrisico

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het fonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven.

Dit risico wordt beheerst door te beleggen in fondsen met een grote mate van spreiding van belangen in tegenpartijen welke tevens doorgaans genoteerd staan aan gereguleerde beurzen. De beleggingen in vastrentende waarden zijn gedeeltelijk belegd in beleggingsfondsen. De beleggingen in individuele obligaties beperkt zich tot euro staatsleningen met een hoge kredietwaardigheid.

Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Waar de overige risicomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn.

De beleggingen van het pensioenfonds zijn direct verhandelbaar.

Concentratierisico

Concentraties kunnen ertoe leiden dat het fonds bij grote veranderingen in bijvoorbeeld de waardering (marktrisico) of de financiële positie van een tegenpartij (kredietrisico) grote (veelal financiële) gevolgen hiervan ondervindt. Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie in de beleggingsportefeuille in producten, regio's of landen, economische sectoren of tegenpartijen. Het concentratierisico wordt beperkt door keuze voor de geselecteerde beleggingsfondsen.

De uitgangspunten zijn vastgelegd in de contractuele afspraken met de vermogensbeheerders en het bestuur monitort op kwartaalbasis de naleving hiervan. De grootste weging in één partij bedraagt 2,4% van de totale aandelenportefeuille. Zie onderstaande tabel.

Security	Percentage	Market value
NESTLE SA	2.4%	€ 1,448,723
NOVARTIS AG	1.8%	€ 1,081,130
ROCHE HOLDING PAR AG	1.7%	€ 1,015,379
TOTAL SA	1.2%	€ 738,623
APPLE INC	1.1%	€ 649,516
MICROSOFT CORP	1.1%	€ 630,398
SAP	1.0%	€ 568,541
SANOFI SA	1.0%	€ 566,950
AMAZON COM INC	0.9%	€ 530,729
ALLIANZ	0.8%	€ 502,615
Other	87.0%	€ 51,740,778
Total	100.0%	€ 59,473,382

Op grond hiervan heeft het bestuur geconcludeerd dat er geen sprake is van concentratie in de activa of verplichtingen en dat er daarom geen buffer voor concentratierisico wordt aangehouden.

Verplichtingenrisico

De pensioenverplichtingen kunnen in de tijd worden weergegeven door middel van een schatting van de toekomstige uitgaande kasstromen. Het verplichtingenrisico uit zich in:

- Actuariële resultaten, indien de actuariële aannamen en veronderstellingen niet overeenstemmen met de werkelijkheid. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan het periodiek aanpassen van de levensverwachting van de deelnemers (het langlevenrisico) of wijzigingen in invaliderings- en revalideringskansen;
- Premieresultaten, indien de premie niet gelijk is aan de marktwaarde van de kasstromen die voortvloeien uit de nieuwe pensioentoezeggingen. Dit betreft bijvoorbeeld verschillen tussen de “kostprijs” en de daadwerkelijk ontvangen bijdrage voor nieuwe pensioentoezeggingen.

Beheersing verplichtingen risico's

Tot en met 31 december 2017 zijn de risico's op overlijden en arbeidsongeschiktheid op stop-loss basis herverzekerd bij SRLEV N.V. (handelsnaam Zwitserleven). Per 31 december 2017 is deze herverzekering beëindigd en is met ingang van 1 januari 2018 een nieuwe herverzekeringsovereenkomst gesloten met Goudse Levensverzekeringen N.V. voor het overlijdenrisico en Goudse Schadeverzekeringen N.V. voor het arbeidsongeschiktheidsrisico (handelsnaam de Goudse). De administratie van de herverzekeringen is door de Goudse uitbesteed aan SCOR Global Life SE (handelsnaam SCOR). Door middel van deze nieuwe herverzekeringsovereenkomst – met een looptijd van 5 jaar - zijn negatieve technische resultaten gedurende de contractperiode door het fonds volledig afgedekt.

Vanaf 2013 is de administrateur Buck Global Nederland b.v. (Buck) (voorheen ACS HR Solutions Nederland B.V. De overeenkomst met Buck was op 1 januari 2018 verlengd voor 1 jaar. In de loop van 2018 heeft het bestuur besloten de administratie vanaf 1 januari 2019 uit te besteden aan Dion Pension Services.

Gezien de stijgende levensverwachting loopt het fonds een langlevenrisico. Bij het bepalen van de technische voorziening kiest het bestuur voor prudente uitgangspunten welke door de certificerende actuaris worden getoetst.

Het fonds wordt gefinancierd door middel van een kostendekkende premie. Dit percentage wordt periodiek getoetst op toereikendheid ten opzichte van de verplichtingen van het fonds. Deze toets vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van ALM-studies. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's.

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Langlopende contractuele verplichtingen

Het fonds heeft een uitbestedingsovereenkomst afgesloten met Dion voor een periode van vijf jaar. De periode loopt van 1 januari 2019 tot en met 31 december 2023. De jaarlijkse vergoeding die aan Dion betaald moet worden bedraagt Euro 205.095. Het totaal te betalen bedrag voor de volledige looptijd van vijf jaar bedraagt Euro 1.025.475.

Er is één herverzekeringscontract gesloten met het samenwerkingsarrangement tussen Goudse verzekeringen en SCOR Global Life SE. Het betreft een verzekering voor het arbeidsongeschiktheids- en overlijdensrisico met winstdeling. Dit contract loopt van 1 januari 2018 tot en met 31 december 2022. Voor boekjaar 2018 is er voor dit contract een (voorlopige) premie betaald van Euro 519.000. Voor de resterende looptijd van 4 jaar resteert er op basis van deze betaalde premie over boekjaar 2018 nog een te betalen bedrag van Euro 1.076.000.

Verbonden partijen

Identiteit van de verbonden partijen

Naast de aangesloten werkgever zijn de bestuurders van de aangesloten werkgever, ERS Pensioen Bestuur B.V., de bestuurders van het pensioenfonds en de partners en kinderen van hen te kwalificeren als verbonden partijen.

Transacties met verbonden partijen

In het kader van artikel 381 lid 3 van Titel 9 Boek 2 BW wordt vermeld dat het fonds de uitvoering verzorgt van de pensioenregelingen die gelden voor de huidige en de voormalige medewerkers van PepsiCo Nederland B.V. en haar gelieerde onderneming Duyvis Production B.V. Er is derhalve een verbondenheid tussen het fonds en PepsiCo Nederland B.V. en Duyvis Production B.V. Deze verbondenheid komt tot uitdrukking in de Uitvoeringsovereenkomst tussen de partijen. De aangesloten werkgever heeft zich jegens het pensioenfonds bij overeenkomst verbonden tot het betalen van de ingevolge de geldende ABTN verschuldigde pensioenpremie.

Namens PepsiCo Nederland B.V. en haar gelieerde onderneming Duyvis Production B.V. zijn bestuursleden benoemd. Indien van toepassing nemen bestuurders deel aan één van de pensioenregelingen van het fonds op basis van de voorwaarden in het desbetreffende pensioenreglement.

Inzake de beloning van bestuurders wordt verwezen naar punt 18. Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op, (voormalige) bestuurders. Gepensioneerde leden van het bestuur en het verantwoordingsorgaan ontvangen een vacatievergoeding en kilometervergoeding voor reizen. Er worden geen andere vergoedingen aan bestuursleden ten laste van het pensioenfonds verstrekt. Er is één extern bestuurslid aanwezig en dit bestuurslid ontvangt een marktconforme vergoeding voor zijn werkzaamheden. Deze vergoeding komt voor rekening van het pensioenfonds.

De transacties met verbonden partijen zijn marktconform vastgesteld en goedgekeurd door het bestuur.

Overige transacties met verbonden partijen

Naast transacties met bovengenoemde partijen zijn er geen transacties geweest met verbonden partijen.

Toelichting staat van baten en lasten

(bedragen in duizenden EUR)

10. Bijdragen van werkgever en werknemers	2018	2017
Werkgeversgedeelte	7.729	7.390
Werknemersgedeelte	976	1.084
Subtotaal	8.705	8.474
Correctie kostendekkende premie voorafgaand jaar	-	-10
Totaal	8.705	8.464

De kostendekkende en feitelijke premies zijn als volgt:

	2018	2017
Kostendekkende premie huidig boekjaar	8.705	8.474
Feitelijke premie	8.705	8.464

De totale bijdrage van werkgever en werknemers voor de deelnemers van de PepsiCo regeling bedraagt in 2018 44,8% (2017: 40,9%) van de pensioengrondslag. De eigen bijdrage van de werknemers bedraagt 4,35% van het pensioengevend jaarsalaris tot EUR 9.075,68 en daarboven 7,65% van het pensioengevend jaarsalaris.

De totale bijdrage van werkgever en werknemers voor de deelnemers van de Duyvis regeling bedraagt in 2018 51,2% van de pensioengrondslag (2017: 40,8% van het pensioengevend salaris). De eigen bijdrage van de werknemers bedraagt maximaal 30% van de bijdrage van de werkgever.

De kostendekkende premie is als volgt samengesteld:	2018	2017
Onvoorwaardelijke aanspraken	6.885	6.983
Solvabiliteitsopslag	805	873
Opslag uitvoeringskosten	1.015	618
Totaal	8.705	8.474

(bedragen in duizenden EUR)

11. Beleggingsresultaten risico pensioenfonds

	Directe beleggings- opbrengsten	Indirecte beleggings- opbrengsten	Kosten toegerekend aan beleggingen	Totaal
2018				
Aandelen		-4.541	-64	-4.605
Vastrentende waarden	4.124	860	-257	4.727
Derivaten	25	3.384	-14	3.395
Totaal	4.149	-297	-335	3.517
	Directe beleggings- opbrengsten	Indirecte beleggings- opbrengsten	Kosten toegerekend aan beleggingen	Totaal
2017				
Aandelen	-	5.948	-64	5.884
Vastrentende waarden	3.612	-7.655	-252	-4.295
Derivaten	46	-2.710	-18	-2.682
Totaal	3.658	-4.417	-334	-1.093

De kosten van vermogensbeheer omvatten de kosten die door de vermogensbeheerder direct bij het fonds in rekening zijn gebracht.

Het aandeel van het pensioenfonds in de kosten die door vermogensbeheerder ten laste van beleggingsfondsen zijn gebracht is onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten. Deze bedragen EUR 17 duizend (2017: EUR 16 duizend).

Transactiekosten zijn onderdeel van de aan- en verkooptransacties van beleggingen. Deze zijn eveneens onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten en bedragen over 2018 EUR 125 duizend (2017: EUR 6 duizend).

12. Overige baten	2018	2017
Compensatie werkgever arbeidsongeschikte deelnemers	140	-
	140	-

Dit betreft een compensatie, door de werkgever betaald, van premievoortzetting van arbeidsongeschikte deelnemers welke door de werkgever niet als arbeidsongeschikt uit dienst zijn gemeld.

(bedragen in duizenden EUR)

13. Pensioenuitkeringen	2018	2017
Ouderdompensioen	-3.116	-2.893
Nabestaandenpensioen	-530	-518
Wezenpensioen	-6	-7
Arbeidsongeschiktheidspensioen	-33	-25
	-3.685	-3.443

14. Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	2018	2017
Bestuurskosten	-71	-84
Administratiekosten berekend door derden	-272	-182
Accountantskosten	-52	-45
Certificerend actuaris	-19	-19
Adviserend actuaris	-332	-217
Overige advisering	-139	-108
Contributies en bijdragen	-25	-24
Overige kosten	-197	-26
	-1.107	-705

15. Saldo herverzekeringen	2018	2017
Premies herverzekering	-519	-73
Uitkeringen herverzekering	-	-51
	-519	-124

(bedragen in duizenden EUR)

16. Saldo overdrachten van rechten	2018	2017
Inkomende waardeoverdrachten	95	30
Uitgaande waardeoverdrachten	-366	-11
	-271	19

Waardeoverdracht betreft de ontvangst van of overdracht aan pensioenfonds of pensioenverzekeraar van respectievelijk de vorige of nieuwe werkgevers van de contante waarde van premievrije pensioenaanspraken van deelnemers, die tot de ontslagdatum zijn opgebouwd. De ontvangen koopsommen worden aangewend voor de inkoop van extra dienstjaren.

17. Overige lasten	2018	2017
Overige lasten	-	-35
	-	-35

18. Honoraria accountant

De door KPMG Accountants N.V. in rekening gebrachte kostenvergoedingen hebben geheel betrekking op honoraria voor de wettelijke controle van de jaarrekening en de verslagstaten.

	2018	2017
Onderzoek van de jaarrekening en verslagstaten	52	45
Andere controleopdrachten	-	-
Fiscale adviesdiensten	-	-
Andere niet-controlediensten	-	-
Totaal	52	45

De in de tabel vermelde honoraria voor de controle van de jaarrekening 2018 van EUR 52 duizend (2017; EUR 45 duizend) hebben betrekking op de totale honoraria voor de controle van de jaarrekening ongeacht of de werkzaamheden al gedurende het boekjaar zijn verricht. Kosten 2018 zijn tevens inclusief een factuur inzake meerkosten van EUR 6 duizend boven de in 2017 opgenomen stelpost voor kosten van de accountant.

(bedragen in duizenden EUR)

19. Bezoldiging bestuurders

De bezoldiging van de leden van het bestuur, inclusief bestuurscommissies en overige gremia, bedraagt:

	2018		2017	
	Honoraria	Vacatie-vergoeding	Honoraria	Vacatie-vergoeding
Voorzitter	60	-	61	-
Overige bestuursleden	1	9	2	8
Externe adviseurs	-	-	-	-
Beleggingscommissie	-	-	-	-
Verantwoordingsorgaan	-	-	-	-
Intern toezicht	-	-	-	-
Totaal	61	9	63	8

20. Aantal personeelsleden

Het pensioenfonds heeft gedurende 2018 geen werknemers in dienst gehad (2017: geen werknemers).

21. Belastingen

De activiteiten van het fonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

22. Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn verder geen gebeurtenissen na balansdatum welke hier opgenomen dienen te worden.

23. Bestemming van saldo van baten en lasten

Het saldo van baten en lasten is geheel ten laste van de reserves gebracht.

Utrecht, 19 juni 2019

Stichting Pensioenfonds PepsiCo Nederland

Namens het bestuur,

Dhr. R.J.P. Siebesma (Voorzitter)

mevr. S. Schaab (Secretaris)

Dhr. D.R. Schilder (Lid)

Dhr. A.J.A.J. Wentrup (Lid)

Mevr. I.G.B. uit het Broek (Lid)

OVERIGE GEGEVENS

Vaststelling jaarrekening

**Bestemming van saldo van
baten en lasten volgens de statuten**

Actuariële verklaring

Controleverklaring

OVERIGE GEGEVENS

Vaststelling jaarrekening

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds PepsiCo Nederland heeft de jaarrekening 2018 vastgesteld in de vergadering van 19 juni 2019.

Bestemming van saldo van baten en lasten volgens de statuten

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het fonds. De bestemming is nader uitgewerkt in de ABTN.

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds PepsiCo Nederland te Utrecht is aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2018.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds PepsiCo Nederland, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds. Omdat Towers Watson Netherlands B.V. beschikt over een door de toezichthouder goedgekeurde gedragscode, is het toegestaan dat andere actuarissen en deskundigen aangesloten bij Towers Watson Netherlands B.V. wel andere werkzaamheden verrichten voor het pensioenfonds.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 1.300.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 65.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De door het pensioenfonds verstrekte administratieve basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar hoger dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132 (vereist eigen vermogen).

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen, doch hoger dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds PepsiCo Nederland is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening niet voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen.

Amstelveen, 19 juni 2019

drs. R.T. Schilder AAG

Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het Bestuur van Stichting Pensioenfonds PepsiCo Nederland

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting PepsiCo Pensioenfonds Nederland per 31 december 2018 en van het resultaat over 2018, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

Wat we gecontroleerd hebben

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Stichting Pensioenfonds PepsiCo Nederland ('de Stichting') te Utrecht gecontroleerd.

De jaarrekening omvat:

- 1 de balans per 31 december 2018;
- 2 de staat van baten en lasten over 2018;
- 3 het kasstroomoverzicht over 2018; en
- 4 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de Stichting zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Controleaanpak

Samenvatting

MATERIALITEIT

- Materialiteit van EUR 1,3 miljoen
- 0,5% van het pensioenvermogen

KERNPUNTEN

- De waardering van de beleggingen
- De waardering van de technische voorzieningen

GOEDKEUREND OORDEEL

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR 1,3 miljoen (2017: EUR 1,3 miljoen). Voor de bepaling van de materialiteit wordt uitgegaan van het pensioenvermogen per 31 december 2018 (0,5%). Wij beschouwen het pensioenvermogen als de meest geschikte benchmark, omdat het pensioenvermogen een bepalende factor is in de berekening van de beleidsdekkingsgraad die de financiële positie van de Stichting weergeeft. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij hebben met het bestuur afgesproken dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de EUR 65.000 rapporteren aan het bestuur alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Reikwijdte van de controle

Uitbesteding van bedrijfsprocessen aan dienstverleners

De Stichting heeft het beheer van de beleggingen uitbesteed aan BlackRock Investment Management ('BlackRock'). De pensioenadministratie is uitbesteed aan Buck Global Nederland B.V. De jaarrekening wordt opgesteld op basis van informatie over de beleggingen en beleggingsopbrengsten die is verstrekt door BlackRock en informatie over de technische voorzieningen, premiebijdragen en pensioenuitkeringen en overige financiële posten die is verstrekt door Buck Global Nederland B.V.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor het verwerven van inzicht in de aard en de significantie van de door de dienstverleners verleende diensten en in het effect ervan op de voor de controle relevante interne beheersing van de Stichting. Op basis hiervan identificeren wij de risico's op een afwijking van materieel belang en zetten wij controlewerkzaamheden op en voeren wij deze uit om op deze risico's in te spelen.

Bij de uitvoering van onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden en bevindingen van andere onafhankelijke accountants inzake de voor de Stichting relevante interne beheersingsmaatregelen van BlackRock en Buck Global Nederland B.V., zoals weergegeven in de specifiek daarvoor opgestelde (ISAE 3402 respectievelijk Standaard 3000A type II) rapportages.

Onze controlewerkzaamheden bestaan uit het bepalen van de minimaal verwachte interne beheersingsmaatregelen en het bespreken van de beheersomgeving bij de dienstverlener met vertegenwoordigers van de dienstverlener. Op basis daarvan evalueren wij de in de rapportages beschreven interne beheersingsmaatregelen, de verrichte werkzaamheden ter toetsing van de effectieve werking gedurende 2018 en de uitkomsten daarvan. Ook beoordelen wij de evaluatie door het bestuur van de kwaliteit van de uitbesteding aan BlackRock en Buck Global Nederland B.V.

Wij hebben eigen gegevensgerichte analyses uitgevoerd waarbij wij de uitkomsten van directe beleggingsopbrengsten, premiebijdragen en uitkeringen hebben getoetst op basis van verwachtingen die wij zelf hiervoor hebben ontwikkeld. Wij hebben door middel van deelwaarnemingen beleggingen, beleggingsstromen, mutaties in de pensioenadministratie, premiebijdragen en uitkeringen aan de hand van brondocumentatie bij de dienstverlener onderzocht.

Door bovengenoemde werkzaamheden op de uitbestede bedrijfsprocessen en aanvullende eigen werkzaamheden hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de beleggingen, beleggingsstromen en -opbrengsten, (mutaties in) deelnemergegevens en aanspraken die resulteren in (wijzigingen in) de technische voorzieningen, premiebijdragen en uitkeringen verkregen.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het belangrijkste waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met het bestuur gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

De waardering van de beleggingen

Omschrijving

De beleggingen vormen een significante post op de balans van de Stichting. Alle beleggingen dienen conform de Pensioenwet te worden gewaardeerd op marktwaarde. Uit de tabel bij de toelichting op de jaarrekening inzake belegging voor risico pensioenfonds blijkt dat voor EUR 249 miljoen (95%) van de beleggingen van de Stichting de waardering is gebaseerd op direct waarneembare marktnoteringen en voor EUR 14 miljoen (5%) de waardering is gebaseerd op waarderingsmodellen waarbij gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata. Het bepalen van de marktwaarde voor de laatste beleggingscategorie is complex(er) en bevat subjectieve schattingselementen.

Het maken van de schattingen vergt een hoge mate van oordeelsvorming van het bestuur, waarbij gebruik wordt gemaakt van modellen. Gezien de invloed hiervan op de waardering van de beleggingen, het saldo van baten en lasten, het eigen vermogen en de beleidsdekkingsgraad, vormde de waardering van deze beleggingen een kernpunt in onze controle.

In de toelichting in noot 4.1 zijn de gehanteerde waarderingmethoden en belangrijke veronderstellingen voor waardering van de beleggingen uiteengezet.

Het evalueren van de waarderingsgrondslagen en het vaststellen van de juistheid en toereikendheid van de toelichtingen vormden onderdeel van onze werkzaamheden.

Onze aanpak

Wij maken gebruik van de beheersmaatregelen die zijn ingericht bij de vermogensbeheerder en die onderdeel zijn van de ISAE 3402 type II-rapportage (waarbij een goedkeurend assurancerapport van de accountant is afgegeven). Deze relevante beheersmaatregelen zijn gericht op de betrouwbare aanlevering van, en toereikende evaluatie op, periodieke performancecijfers. Daarnaast hebben wij de aansluiting vastgesteld tussen de financiële administratie en actuele financiële rapportages van fondsmanagers, indien nodig gecorrigeerd voor kasstromen tot aan balansdatum. Vervolgens hebben wij de waardering van beleggingen gebaseerd op afgeleide marktnoteringen, nettocontantewaardeberekeningen en andere geschikte waarderingsmodellen onderzocht.

De waardering van derivatenbeleggingen gebaseerd op waarderingmodellen waarin gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata hebben wij onderzocht met gebruikmaking van een eigen waarderingsspecialist. Onze waarderingsspecialist heeft de gehanteerde waarderungen vergeleken met zelfstandig bepaalde waarderungen op basis van zelfstandig verkregen in de markt waarneembare prijzen.

Onze observatie

Wij hebben geconstateerd dat de gehanteerde waarderingsgrondslagen en gehanteerde waarderingsmethodieken voor de beleggingen in overeenstemming zijn met de geldende verslaggevingsregels en geschikt zijn om te kunnen komen tot een marktwaarde van deze beleggingen. Wij hebben eveneens geconstateerd dat de toelichtingen op de beleggingen adequaat zijn. Wij vinden de waardering van de beleggingen evenwichtig bepaald.

De waardering van de technische voorzieningen

Omschrijving

De technische voorzieningen (voorziening pensioenverplichtingen) vormt een significante post op de balans van de Stichting en wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De waardering van de technische voorzieningen komt tot stand door middel van een berekening waarin aanspraakgegevens van deelnemers met behulp van belangrijke schattingen over levensverwachtingen, kostenniveaus en arbeidsongeschiktheid worden vertaald naar verwachte toekomstige kasstromen (uitkeringen). De kasstromen worden contant gemaakt tegen de markttrente (rentetermijnstructuur zoals gepubliceerd door De Nederlandsche Bank).

Het maken van de schattingen vergt een hoge mate van oordeelsvorming van het bestuur, waarbij gebruik wordt gemaakt van actuariële modellen en het bestuur zich laat adviseren door actuariële deskundigen. Gezien de complexiteit en de invloed hiervan op de hoogte van de technische voorziening, het saldo van baten en lasten, het eigen vermogen en de beleidsdekkingsgraad, vormde de waardering van de technische voorziening een kernpunt in onze controle.

In de toelichting in noot 4.5 zijn de waarderingsgrondslagen en veronderstellingen voor de technische voorzieningen uiteengezet.

Het evalueren van de waarderingsgrondslagen en het vaststellen van de juistheid en toereikendheid van de toelichting vormden onderdeel van onze werkzaamheden.

Onze aanpak

Bij onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden van de certificerende actuaris die door de Stichting is aangesteld. Wij hebben bij aanvang van de controle en bij afronding ervan afstemming gehad met de certificerende actuaris over de te volgen aanpak, de aandachtspunten en de uitkomsten.

Wij hebben de door het bestuur gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen geëvalueerd. Hierbij hebben wij de consistentie, prudentie en actualiteit van de schattingsmethode en veronderstellingen betrokken. Wij hebben de onderbouwing van de veronderstellingen door het bestuur geëvalueerd aan de hand van een toetsing van de historische betrouwbaarheid daarvan en algemeen geactualiseerde uitgangspunten zoals overlevingskansen. De gehanteerde

schattingmethoden en veronderstellingen hebben wij besproken met de certificerend actuaire. Wij hebben de actuariële verklaring zoals opgenomen in de overige gegevens en de werkzaamheden van de certificerend actuaire geëvalueerd.

Onze werkzaamheden omvatten verder het evalueren van de uitkomst van de actuariële analyse van het resultaat in relatie tot eerder gemaakte schattingen en kasstroomprojecties.

Onze observatie

Wij vinden de waardering van de technische voorziening evenwichtig bepaald en de toelichting toereikend.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- Voorwoord;
- Meerjarenoverzicht van kerncijfers en kengetallen;
- Karakteristieken van het pensioenfonds;
- Bestuursverslag;
- Verslag van de visitatiecommissie;
- Reactie van het bestuur op het verslag van de visitatiecommissie;
- Verslag van het verantwoordingsorgaan;
- Reactie van het bestuur op het verslag van het verantwoordingsorgaan;
- Overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de informatie zoals vereist door Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om

het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de Stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de Stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen

dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een entiteit haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Utrecht, 19 juni 2019

KPMG Accountants N.V.

W. Teeuwissen RA